

GÖTEBORGS UNIVERSITET
Sociologiska institutionen

Med tiden som insats
En studie av TidsNätverket i Bergsjön

Examensarbete i sociologi 15 hp

Stefan Molnar

Handledare: Anna-Karin Kollind

Maj, 2008

Abstract

Titel : Med tiden som insats: En studie av TidsNätverket i Bergsjön

Författare : Stefan Molnar

Handledare : Anna-Karin Kollind

Examinator :

Typ av arbete : Examensarbete i sociologi

Tidpunkt : Vårterminen 2008

Antalet tecken (inkl. blanksteg): 82616

Syfte och frågeställningar : TidsNätverket i Bergsjön, upprättat i augusti år 2007 i Göteborg, är en verksamhet grundad på time bank-modell. Syftet med undersökningen är ”att studera vilka positiva och negativa erfarenheter av TidsNätverket i Bergsjön som dess deltagare ger uttryck för samt vilka konsekvenser verksamheten har fått för dem med avseende på empowerment och socialt kapital”. Mina frågeställningar är: 1) Vilka positiva och negativa erfarenheter av TidsNätverket i Bergsjön ger dess deltagare uttryck för? 2) Vilka konsekvenser har TidsNätverket i Bergsjön haft för uppkomsten av empowerment och socialt kapital hos deltagarna?

Metod och material : Studien använder sig av semi-strukturerade intervjuer med deltagare, ostrukturerade intervjuer med den verksamhetsansvarige, liksom studier av intern dokumentation. Den insamlade informationen analyseras med hjälp av kvalitativ innehållsanalys.

Huvudresultat : De viktigaste positiva erfarenheterna som deltagarna har upplevt är nya relationer, erkännande samt nya kunskaper och förmågor. Tidsbrist, brist på deltagare samt att time bank-verktyget inte används som det ska, ses som negativt. Empowerment har på det stora hela uppstått. När det gäller socialt kapital har framförallt ett ”sammanbindande” och ”svagt” sådant skapats.

Nyckelord: empowerment, komplementära valutor, socialt kapital, TidsNätverket i Bergsjön, time banking.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. INLEDNING	5
2. PROBLEMFÖRMULERING, SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR	5
3. AVGRÄNSNINGAR	6
4. DISPOSITION	7
5. TIME BANKING OCH TIDSNÄTVERKET I BERGSJÖN	7
5.1 VAD ÄR TIME BANKING?	7
5.2 TIDSNÄTVERKET I BERGSJÖN.....	8
5.2.1 Organisation	8
5.2.2 Tidspoäng.....	9
5.2.3 Aktiviteter.....	9
5.2.4 Finansiering.....	10
6. TIDIGARE FORSKNING OCH TEORIER	11
6.1 ÖVERSIKT	11
6.2 EMPOWERMENT	11
6.2.1 Vad är empowerment?	11
6.2.2 Finns det något samband mellan empowerment och time banking?.....	12
6.2.3 Varför är empowerment eftersträvansvärt?.....	12
6.2.4 Min definition av empowerment.....	13
6.3 SOCIALT KAPITAL.....	13
6.3.1 Vad är socialt kapital?.....	13
6.3.2 Varför är socialt kapital eftersträvansvärt?.....	14
6.3.3 Finns det något samband mellan socialt kapital och time banking?.....	15
6.3.4 Min definition av socialt kapital	15
7. METOD	16
7:1 URVAL.....	16
7:2 DATAINSAMLING	17
7:3 DATAANALYS	18
7:4 FÖRFÖRSTÅELSE.....	19
7:5 ETIK	19
8. RESULTAT	19
8.1 POSITIVA OCH NEGATIVA ERFARENHETER.....	19
8.1.1 Positiva erfarenheter.....	19
8.1.2 Negativa erfarenheter	20
8.2 VILKA KONSEKVENSER HAR TIDSNÄTVERKET FÅTT?	22
8.2.1 TidsNätverket och empowerment	22
Tillgångar.....	22
Institutioner.....	22
Från val till resultat	23
TidsNätverkets konsekvenser för empowerment.....	24
8.2.2 TidsNätverket och socialt kapital.....	25
Normer av ömsesidigheter.....	25
Tillit.....	26
Sociala nätverk	26
TidsNätverkets konsekvenser för socialt kapital.....	27
9. SAMMANFATTANDE DISKUSSION, FRAMTIDA FORSKNING OCH REKOMMENDATIONER	28
9.1 SAMMANFATTANDE DISKUSSION	28
9.2 FRAMTIDA FORSKNING	29
9.3 REKOMMENDATIONER TILL FÖRBÄTTRINGAR AV VERKSAMHETEN	29
10. LITTERATURLISTA	32

BILAGA 1: VAD TIDSNÄTVERKET VILL UPPNÅ.....	35
BILAGA 2: INTERVJUGUIDE.....	36
BILAGA 3: INTERVJUGUIDE – STYRELSEN.....	40
BILAGA 4: POPULÄRVETENSKAPLIG SAMMANFATTNING.....	42

1. Inledning

TidsNätverket i Bergsjön¹ startades i augusti år 2007. Det drivs av en intresseförening och använder sig av samhällsverktyget ”time banking”, som finns i olika varianter runt om i världen. Time banking är baserat på att människor byter resurser – tjänster eller aktiviteter – med varandra. Det som emellertid är speciellt med detta verktyg är att värdet på de resurser som utbyts inte mäts i vanliga pengar, utan i tid. För att mäta denna används en så kallad komplementär valuta² som i Storbritannien kallas för ”time credit”.³ För varje timma det tar att producera den resurs som utbytes erhålles en time credit. Om jag exempelvis spenderar tre timmar med att klippa gräset åt en person i grannskapet, får jag tre time credits för detta. Dessa credits kan jag vid valfri tidpunkt använda för att erhålla tre timmars tjänster eller aktiviteter av andra personer inom verksamheten. Utbytet av time credits bokförs av en person, som ofta har titeln ”tidsmäklare”⁴ och som placeras i en form av ”bank” (inte sällan ett datorsystem). Syftet med time banking brukar handla om fenomen som att skapa nya sociala nätverk, engagera människor i närsamhället samt att ekonomiska resurser erbjuds personer, som annars inte skulle ha råd att betala för dem. Vem eller vilka som utbytet sker mellan varierar, ibland är det mellan individer, ibland grupper och ibland institutioner. (Seyfang och Smith, 2002). Inom TidsNätverket i Bergsjön, vilket enligt min kunskap är det första försöket till time banking i Sverige, ligger fokus på utbyte av aktiviteter mellan framförallt grupper. Sedan start har nätverket lyckats få tjugo fasta medlemmar och cirka femtio personer har allt som allt deltagit i utbyten. Verksamhetens bas samt flest aktiviteter går att hitta runt Rymdtorget i Bergsjön i Göteborg. Några exempel på aktiviteter, som hittills har anordnats, är en ekofestival, en välkomstgrupp för nyinflyttade i Bergsjön, en fältbiologikurs för barn, besök på Världskulturmuseet och en klätterutflykt. Hos TidsNätverket heter valutan ”tidspoäng” och tanken är att deltagarna får sådana för de timmar, som de har varit med och skapat aktiviteter. I utbyte mot dessa kan de sedan motta aktiviteter, som andra personer eller TidsNätverket som institution erbjuder dem. Tanken är att engagera deltagarna i ett ömsesidigt givande och tagande vilket ska ge upphov till överbyggande sociala nätverk samt att deltagarna tillåts delta i samhällsutvecklingen genom att de åskådliggörs som resurser.

2. Problemformulering, syfte och frågeställningar

Den forskning, som jag har tagit del av, tyder på att time banking-verksamheter ofta lyckas uppnå de mål, de ställt upp. (se exempelvis Seyfang och Smith, 2002) Samtidigt existerar time banking i många olika former och forskarna betonar att verktyget alltid bör anpassas efter lokala förhållanden. (Seyfang och Smith, 2002)

¹ <http://www.tidsnatverket.se/>

² Begreppet ”komplementär valuta” syftar på en valuta som fungerar som ett komplement till konventionella valutor (t.ex. svenska kronor). Ibland går de under namnen ”lokal valuta” och ibland under det engelska namnet ”community currencies”. LETS, Ithaca hours och time banking är de tre vanligaste systemen för komplementära valutor i världen idag. Syftet med komplementära valutor varierar men berör oftast att på olika sätt skapa goda sociala, ekonomiska och politiska effekter för människor. (Se Seyfang, 2004b & Lietaer, 2001 för två bra översikter av ämnet)

³ ”Time credits” i Storbritannien, ”Time Dollars” i USA.

⁴ ”Time-broker” på engelska.

Detta leder osökt in på min *problemformulering* som berör hur TidsNätverket i Bergsjön, i egenskap av att vara anpassat efter de förhållanden som råder i Sverige och Bergsjön, hittills har fungerat. TidsNätverket har gett mig i uppdrag att undersöka detta och fokus kommer att ligga på vad TidsNätverket faktiskt har åstadkommit. Detta kommer jag att undersöka genom att behandla vad några av deltagarna i TidsNätverket själva upplever som positiva och negativa erfarenheter av verksamheten, men också genom att undersöka om verksamheten har uppnått sina mål.

Enligt TidsNätverkets ”Verksamhetsplan 2008” går dess mål ut på att ”skapa sociala nätverk som är gränsöverskridande och där människorna med sina resurser skapar aktiviteter som kompletterar nuvarande verksamheter”⁵. För att lättare kunna undersöka om de har uppnåtts, har jag, i samråd med den verksamhetsansvariga, Ulla Gawlik, benämnt målen *empowerment* och *socialt kapital*. ”Empowerment” berör bland annat en känsla av styrka och kraftfullhet samt att man har kontroll över sitt eget liv. (Askheim & Starrin, 2007: 9) ”socialt kapital” består i sin tur av ömsesidiga och tillitsfulla sociala nätverk mellan människor (Putnam, 2006: 18). Båda dessa anses ha ett positivt samband med dels rättvisa och god livskvalitet för individer, samt på ett samhällsligt plan, med ekonomisk tillväxt, låg brottslighet, effektiv offentlig administration m.m. Idag är begreppen extremt populära inom forskning, politik och socialt arbete. De används också flitigt inom diskussionen kring time banking, varvid man brukar hävda att time banking leder till detta. Samtidigt har området inte undersökts empiriskt i särskilt stor utsträckning. Detta faktum, tillsammans med det faktum att denna uppsats, så vitt jag vet, är den första studien av time banking i Sverige, gör att den kan bidra till två intressanta vetenskapliga områden. Framförallt hoppas jag dock att den ska kunna bli till nytta för TidsNätverket i Bergsjön.

Syftet med undersökningen är ”att studera vilka positiva och negativa erfarenheter av TidsNätverket i Bergsjön som dess deltagare ger uttryck för samt vilka konsekvenser verksamheten har fått för dem med avseende på empowerment och socialt kapital”.

Mina *frågeställningar* är:

- 1) Vilka positiva och negativa erfarenheter av TidsNätverket i Bergsjön ger dess deltagare uttryck för?
- 2) Vilka konsekvenser har TidsNätverket i Bergsjön haft för uppkomsten av socialt kapital och empowerment hos deltagarna?

3. Avgränsningar

På grund av tids- och utrymmeskäl så kommer jag inte att komma med så mycket beskrivande information av TidsNätverket i Bergsjön i denna studie. Istället avgränsar jag uppsatsen till att specifikt behandla vad verksamheten har åstadkommit med fokus på vilka positiva och negativa erfarenheter som deltagarna i verksamheten har av den samt vilka konsekvenser den har fått för socialt kapital och empowerment hos deltagarna.

⁵ Se Bilaga A längst bak i uppsatsen för att se hur dessa mål har delats in i tolv punkter.

4. Disposition

För att TidsNätverket ska göras begripligt som en del av det större fenomenet time banking inleds uppsatsen med en ämnesinramning, som beskriver dels vad time banking är för något och dels hur TidsNätverket i Bergsjön ser ut och fungerar. I den efterföljande delen redogör jag för lite av den forskning och teorianvändning som finns inom de aktuella ämnesområdena och som jag kommer att använda mig av i analysen av mitt intervjumaterial. I metoddelen redogör jag för hur jag har valt ut mina informanter, hur analys och bearbetning av data har gått till, samt om förståelse och etikfrågor. Efterföljande resultatdel är indelad i två delar, av vilka var och en svarar på mina två frågeställningar. Uppsatsen avslutas med en sammanfattande diskussion, förslag till fortsatt forskning samt rekommendationer till TidsNätverket i Bergsjön för hur de skulle kunna förbättra sin verksamhet.

5. Time banking och TidsNätverket i Bergsjön

5.1 Vad är Time banking?

”More and more people understand there is something basically wrong with a society where an elderly person can be despondent because, in their words, ‘I have nothing left to give but love.’ How can love be ‘nothing’ ?”

Uttalandet ovan (Cahn, 2004: xii), yttrat av time bankings grundare Edgar Cahn, anser jag väl fångar vad det var han ville åstadkomma när han år 1983 skapade detta verktyg. Cahn beskriver själv hur time banking är tänkt att fungera som ett sätt att hantera ett grundläggande problem med konventionell valuta. Eftersom en sådan valuta fungerar på så sätt att det som är knappt värderas högt, så värderas de saker som inte är knappa – det som han kallar för beteenden tillhörande ”the core economy” (Att ta hand om varandra, hjälpa varandra osv.) – inte lika högt. (Cahn, 2004: 204) ⁶ En gång i världen sköttes dessa av familjen eller välfärdsstaten, men det gör de inte i lika stor utsträckning längre. Samtidigt är dagens individ enligt Cahn, van vid att värde mäts just genom pengar. Genom att engagera sig i sitt närsamhälle uppmuntrades människorna att, med hjälp av den valuta som med tiden fick namnet time credits⁷, börja värdera denna typ av beteenden högre än vad det tidigare hade gjorts. Det var det faktum att valutans värde redan på förhand var fastställt – en tidskredit för en timmes arbete, vare sig man mottar eller utför det – som skulle medföra att alla former av arbete skulle värderas lika högt. (Cahn, 2004: 3-16) Cahn menar att time banking leder till och bygger på fyra kärnvärden, nämligen 1) Att

⁶ Nationalekonomen Bernard Lietaer (2001) – som var med och arbetade fram Euron – har också tagit upp denna, plus andra liknande tendenser hos konventionell valuta. Lietaer påpekar att konventionell valuta konstruerades under den industriella epoken. Därför klarar den heller inte av att hantera samtliga de problem som dagens informationssamhälle ger vid handen. Detta innebär att vi i framtiden mer och mer kommer att behöva använda oss av time credits och andra komplementära valutor vid sidan om konventionella sådana.

⁷ Ursprungligen gav Cahn valutans namnet ”time dollars”. I och med sin spridning utanför USA har time dollars i alla fall inom den engelskspråkiga världen fått sitt nya namn ”time credits”.

människor är tillgångar, 2) Ömsesidighet, 3) En omvärdering av vad arbete är för något, samt 4) Socialt kapital. (Cahn, 2004: 85-86)

I inledningen beskrev jag hur begreppet time banking syftar på hur deltagarna i systemet placerar de tidskrediter som de tjänar, i en "bank" (oftast en dator) och att administrationen av dessa sköts av en "tidsmäklare". (Cahn, 2004: 10) Det är detta system, som all time banking-verksamhet utgår ifrån. Samtidigt tar det sig många olika uttryck. Från att en gång enbart ha varit baserat på "neighbour to neighbour"-principen, dvs. individer som utbyter tjänster med varandra på lokalsamhällesbasis, så har time banking mer och mer gått mot så kallad co-production. Detta innebär att verktyget upprättas inom redan existerande verksamheter (exempelvis sjukhus, skolor och civilsamhällesorganisationer) och att de människor som i vanliga fall är vana vid att ta emot tjänster eller aktiviteter inom ramen för dessa, nu istället är med och producerar dem. (Collom, E. 2005: 4-5) Ett exempel på detta skulle kunna vara elever på en skola som tillsammans med personalen och i utbyte mot tidspoäng, själva är med och tar fram utbildningsmaterialet. En till konsekvens av denna förändring mot att time banking mer och mer ses som ett verktyg som kan användas för att uppnå en mängd olika mål, är att det inte längre bara är baserat på att individer utbyter tjänster med varandra. Istället involveras idag också grupper av människor och utbyte av aktiviteter har blivit vanligare. I vissa fall erbjuder även verksamheter gåvor i utbyte mot att deltagarna engagerar sig. (Cahn, 2004: 205-209)

5.2 TidsNätverket i Bergsjön

Här ska jag mer i detalj beskriva vad TidsNätverket är för något. Informationen hämtar jag från samtal med den verksamhetsansvarige, Ulla Gawlik, samt från studier av intern dokumentation.

5.2.1 Organisation

TidsNätverket i Bergsjön upprättades som en intresseförening i augusti år 2007 med Familjebostäder Bergsjön, Ungdomsstyrelsen och SDF Bergsjön som största finansiärer. Den drivs ifrån en lokal på Rymdtorget i Bergsjön där föreningens enda anställda, verksamhetsansvarige Ulla Gawlik, sitter. Den verksamhetsansvariges roll är delvis, vilket är brukligt inom time bank-verksamheter, att koordinera utbyten mellan medlemmarna. Samtidigt sköter hon administrativa uppgifter, söker bidrag samt hjälper deltagarna att arrangera aktiviteter och erbjuda aktiviteter, som de kan få i utbyte mot sitt engagemang.

Förutom den verksamhetsansvarige, så består TidsNätverket också av de grupper som deltar i utbytet av aktiviteter samt av en styrelse. Tanken från TidsNätverkets sida är att styrelsemedlemmarna och de som utbyter aktiviteter i stor utsträckning ska vara samma personer. För tillfället har två av de medlemmar som deltar i aktivitetsutbytet också blivit invalda i styrelsen och några styrelsemedlemmar har i viss utsträckning tagit vara på möjligheten att delta i aktiviteter. Några av "de vanliga deltagarna" har också roller som så kallade observatörer i styrelsen; tanken med detta är att de ska få insyn i vad som händer inom den. I övrigt består styrelsen av personer som är intresserade av verksamhetens arbete, personer från andra

frivilligorganisationer samt av en representant från Familjebostäder. Fjorton personer deltar totalt i styrelsearbetet och sammanlagt tjugo personer är fasta medlemmar inom TidsNätverket. Hur många personer, som vid en viss tidpunkt deltar i TidsNätverkets arbete, finns det inget säkert svar på, eftersom de flesta inte är medlemmar utan deltar i enstaka projekt och kommer och går som de vill. Femtioalet deltagare har i alla fall allt som allt varit med och ordnat aktiviteter. Någon exakt demografisk information om deltagarna existerar inte, men den verksamhetsansvarige, Ulla Gawlik, uppskattar att deltagarna är i åldrarna 12-60 år, både de själva och deras föräldrar är födda i och utanför Sverige. Totalt är antalet kvinnor något större än antalet män.

5.2.2 Tidspoäng

Gawlik förklarar att TidsNätverket är som vilken allmännyttig verksamhet som helst, förutom att man med hjälp av tidspoängen vill synliggöra människors resurser och uppmuntra till givande och tagande. När det kommer till användandet av dessa så antecknas de i en personlig bok, som varje deltagare har i sin ägo. Den tid som deltagarna ordnar aktiviteter kallas för ”aktivitetstimmar” och dessa får de tidspoäng för. Motsatsen, alltså de timmar som spenderas med aktiviteter ordnade av någon annan, kallas för ”mottagartimmar” och för dem ger man tidspoäng. Enligt Ulla Gawlik är TidsNätverket fortfarande i en utvecklingsfas, där man försöker att anpassa time bank-verktyget efter de förhållanden som föreningen har att arbeta med. Det har kommit signaler från deltagarna att just begreppet tidspoäng inte har fungerat, varför TidsNätverket nu istället har tryckt upp en form av inplastade kuponger som de kallar för aktivitetskuponger. De finns i valörerna 1, 2 och 5. Användningen av tidspoäng har hittills varit begränsad till att framförallt gälla Välkomstgruppen. De andra grupperna har inte använt dessa i fullt så stor utsträckning.

5.2.3 Aktiviteter

Ulla Gawlik är initiativtagaren till TidsNätverket och har sin egen erfarenhet av time banking från en verksamhet i Wales. Här använder man sig i stor utsträckning av aktivitetsutbyten och detta är något som TidsNätverket har tagit efter. Syftet med detta är att deltagarna genom att anordna aktiviteter ska engagera sig i samhället och göra saker tillsammans med andra människor istället för att, vilket är fallet när det gäller tjänsteutbyten, enbart enstaka individer ska bli tillfredställda av utbytet. Samtidigt tillåter inte svensk skattelagstiftning utbyte av tjänster, vilket det gör i USA och Storbritannien, och detta hindrar TidsNätverket från att också inkorporera denna modell i utbytet.

De aktiviteter som utformas inom ramen för verksamheten förekommer i tre former, nämligen intressegrupper, projekt och sociala aktiviteter. Det som skiljer dem åt är inte bara vad de sysslar med utan också vilka som kan anordna dem och vilka som framförallt deltar i dem.

Intressegrupper är den första formen av aktiviteter och de består av medlemmar som träffas regelbundet kring ett gemensamt riktat intresse. Hittills har det bildats två aktiviteter av detta slag. ’Välkomstgruppen’ startades av fem stycken hyresgäster hos Familjebostäder och den är ägnad åt att välkomna nyinflyttade i Familjebostädernas

lägenheter. Hittills har de välkomnat två grupper av människor samt träffats och planerat inför dessa välkomstmöten. Den andra intressegruppen heter 'Minifältisgruppen' och drevs av tre fältbiologer. Syftet var att lära barn i 8-12-årsåldern om naturen genom att ta dem ut på fältexkursioner. Som tack för sin aktivitet fick fältbiologerna tidspoäng. I början deltog en del barn, men dessa slutade så småningom att komma och nu existerar inte gruppen längre.

Den andra formen av aktivitet som anordnas är 'projekt' av olika slag, alltså tidsbegränsade aktiviteter. Projektet InterUng är centrerat kring ett internationellt ungdomsutbyte, då två medlemmar i TidsNätverket åkte till en internationell ungdomskonferens i Storbritannien. De två andra projekt, som hittills har ordnats, är så kallade "samarbetsprojekt". Detta innebär att de ordnas i samarbete med personer från andra organisationer, företag och föreningar. I ett sådant projekt deltog medlemmar från TidsNätverket och ordnade Globala Ekonfestivalen på Universeum, för vilket de fick aktivitetstimmar. Som en "spin-off" uppstod Bergsjön Ekofestival, som beskrivs som ett festivalprojekt i ekologisk anda. Detta anordnades av ungdomar, såväl medlemmar som icke-medlemmar i TidsNätverket, som fick aktivitetstimmar för sitt engagemang. Deltagandet i festivalen var också öppet för personer, som inte hade med TidsNätverket att göra, samtidigt som det gick att delta i vissa aktiviteter inom festivalen som kostade pengar i utbyte mot tidspoäng.

Båda dessa grupper har vid sidan om sina ordinarie verksamheter varit med och planerat, genomfört och/eller deltagit i så kallade 'sociala aktiviteter', vilket är aktiviteter som utförs för att föra samman deltagare och medlemmar från de olika projekten och intressegrupperna. Dessa kan vara anordnade av koordinatören eller av deltagare och medlemmar. Välkomstgruppen har t.ex. varit med och ordnat ett påskdisko, en målarkväll och en grillkväll och Minifältisgruppen har hjälpt till med målarkvällen. Några av medlemmarna i dessa grupper har varit med och planerat aktiviteterna och därmed fått aktivitetstimmar, medan några enbart deltagit och därmed fått mottagartimmar⁸. Det är också så att deltagarna har gett bort sina timmar till släktingar och vänner, som sedan har deltagit i aktiviteterna i utbyte mot dessa. Anordnandet av sociala aktiviteter ger aktivitetstimmar, vare sig man är medlem eller ej, och deltagandet kostar mottagartimmar. Förutom de aktiviteter som nämnts ovan, har det fram till idag ordnats ett julbesök på Liseberg, pysseleftermiddag, föredrag om hållbar utveckling av Jordens Vänner, besök av Fair Fashion på Världskulturmuseet, klättring, utflykt till Borås, guidad tur på Världskulturmuseet, middag lagad av Kvinnocentret i Bergsjön, ett cirkusbesök, grannmedling i samarbete med Hyresgästföreningen och Familjebostädet och en fotoutställning. I skrivande stund är också en kajakutflykt, en loppmarknad och en grillning och olika utflykter planerade.

5.2.4 Finansiering

Eftersom TidsNätverket i Bergsjön sysslar med utbyten av aktiviteter, innebär det att verksamhetens behov av finansiering ser lite annorlunda ut än hos de av individ till individ-modell. Ett utbyte av en tjänst, t.ex. att en individ klipper gräsmattan åt en annan, behöver inte finansieras av time banken. Anordnandet av en festival eller en

⁸ Här stöter vi på något som flera av de personer jag intervjuat har lyft fram som en svårighet och det är att det ibland är svårt att kunna avgöra om det man sysslar med är aktivitetstimmar eller mottagartimmar. Detta tar jag upp i resultatdelen.

resa till ett museum innebär dock fler delar som ska finansieras av verksamheten. TidsNätverket är därför beroende av att antingen söka ekonomisk finansiering utifrån eller att få saker sponsrade. Detta är alltså ett annat exempel på hur time banking-systemet i Bergsjön har fått anpassa sig efter lokala förhållanden.

6. Tidigare forskning och teorier

6.1 Översikt

Ett tiotal personer (se t.ex. Boyle, 2002 & 2003; Collom, 2007 & 2008; Lietaer, 2001; North, 2003; Seyfang, 2002a & 2004b) har forskat om time banking. Det mesta är relativt nya studier publicerade inom ett handfull tidskrifter och några böcker.⁹ Många är beskrivande och explorativa studier medan ett litet antal är empiriska, förklarande studier. När de är detta så inriktar de sig framförallt på områdena socialt kapital, social inkludering/exkludering och dylika områden (se t.ex. Boyle, 2002, Collom, 2007: 58; Seyfang, 2004a).

Forskning som behandlar områdena empowerment och socialt kapital finns det däremot en hel del. Jag använder mig av en bråkdel av denna. I de kommande två delarna kommer jag att redogöra för en del av denna samt för den teorianvändning som jag kommer att använda mig av i min analys.

6.2 Empowerment

Användningen av empowerment har exploderat under de senaste årtiondena. Politiker, frivilligorganisationer och akademiker har börjat använda det mer och mer (Alsop et al, 2006: 1). I denna del ska jag redogöra för vad en del forskning säger om begreppet.

6.2.1 Vad är empowerment?

Som jag nämnde i min problemformulering berör 'empowerment' bland annat en känsla av styrka och kraftfullhet och att man har kontroll över sitt eget liv. (Askheim & Starrin, 2007: 9) Det kan också relateras till begrepp som "autonomi", "egenkontroll", "självförtroende" och "självvupsfattning" (Narayan, 2006: 3). Den bästa exakta definition av begreppet, som jag har hittat, är den som Alsops et al. (2006: 1) hänvisar till: "*en process som underlättar en individs eller gruppens kapacitet att göra målmedvetna val samt möjlighet att omvandla dessa till önskade handlingar och resultat*" (egen översättning¹⁰).

Utifrån Alsop et al. (2006:3) är empowerment beroende av både ett så kallat *tillgångsbaserat agenskap* och en *institutionsbaserad möjlighetsstruktur*¹¹.

⁹ Om andra former av komplementära valutor, framförallt LETS och Ithaca hours, finns det nära inpå en uppsjö av studier. Detta kan förklaras att dessa valutasystem är mycket äldre än vad time banking är.

¹⁰ "*The process of enhancing an individual's or group's capacity to make purposive choices and to transform those choices into desired actions and outcomes*".

¹¹ Detta är min egen översättning. Begreppen heter i originaltexten: "asset-based agency" och "institution-based opportunity structure".

Tillgångsbaserat agentskap syftar på att en agent bär på de tillgångar, som behövs för att utföra de ”målmedvetna val” som denna definition av empowerment kräver. Tillgångar kan enligt Alsop et al (2006: 11-13) vara av psykologiskt, informationsmässigt, organisatoriskt, materiellt, socialt, finansiellt och mänskligt slag¹². Ofta har dessa också samband med varandra. Exempelvis kan en persons ökade kunskaper inom ett område (”informationsmässig tillgång”) leda till att han får större tilltro till att han kan göra sådana val, som faktiskt leder till någonting (”psykologisk tillgång”).

Begreppet insitutionsbaserad möjlighetsstruktur beskriver i sin tur hur institutioners utformning påverkar möjligheten att de målmedvetna val, som görs, leder till de ”önskade handlingar och resultat” som definitionen av empowerment också innefattar. (Alsop et al., 2006: 13) Insitutioner beskrivs här som ”spelets regler” och de kan vara av ett formellt slag – lagar och regler – och av ett informellt slag – normer och värderingar.

Den slutsats som går att dra av detta är att graden av empowerment bestäms av den mängd av tillgångar som en person har, vilket tillåter honom att göra målmedvetna val, samt den utsträckning i vilken de institutioner, som han vistas inom, tillåter honom att omvandla dessa val till handlingar som ger de resultat han önskat sig att de ska ge.

Slutligen påpekar också Alsop et al. (2006: 19-21) att graden av empowerment för en individ eller grupp varierar mellan *olika domäner* (stat, marknad och samhälle) och nivåer (makro, mellan och lokal). En person kan ha en hög grad av empowerment på arbetsplatsen (marknadsdomänen och mellannivå) men en låg grad i hemmet (sammanslagningen av samhällsdomänen och lokal nivå).

6.2.2 Finns det något samband mellan empowerment och time banking?

Jag har inte stött på empowerment som en uttalad teoretisk definition inom forskningen om time banking. Däremot används begreppet flitigt i form av att man säger att time banking syftar till att ”empower” människor. (se t.ex. Seyfang, 2004b: 9-11, Collom, 2005: 1-2, 11-13, Cahn, 2004: 4, Boyle, 2003: 256) Bristen på en teoretisk definition har att göra med att några empiriska prövningar av sambandet mellan time banking och empowerment inte verkar existera. Det närmaste en sådan undersökning, som jag har hittat, är Seyfang och Smiths (2002: 41) studie, i vilken de drar slutsatsen att det finns en del exempel på att time banking leder till att människor blir mer engagerade i sitt lokalsamhälle. Detta är aktiviteter, som enligt min mening kan vara indikatorer på empowerment. Samtidigt så säger de inte något om hela den ”kedja” som fenomenet består av – från att ett val görs till att detta ger resultat. Därför är det inte mer än just en eventuell indikator.

6.2.3 Varför är empowerment eftersträvänsvärt?

Deepa Narayan (2006: 3-4) nämner några av de anledningar som hon tycker talar för att empowerment är eftersträvänsvärt. Hon hänvisar till en växande mängd forskning

¹² Detta är min egen översättning. Dessa begrepp heter i originaltexten: ”psychological”, ”informational”, ”organizational”, ”material”, ”social”, ”financial”, och ”human assets”.

som visar på ett positivt samband mellan att människor är empowered och fungerande insitutioner, såväl på myndighets och företagsnivå som på gräsrotsnivå. När människor själva är med och påverkar livet runt omkring dem kan de ställa krav på att myndigheter ska fungera på ett icke-korrupt sätt, att välfärdstjänster fungerar som de ska osv. Sådana faktorer är också gynnsamma för ekonomisk tillväxt. Vidare hänvisar Diener & Biswas-Diener (2006: 126) till ett positivt samband mellan en känsla av empowerment och subjektivt välbefinnande hos individen.

6.2.4 Min definition av empowerment

Min definition av empowerment följer nästan helt och hållet den som Alsop et al. (2006) utvecklat och som jag redan har redogjort för i delen ”Vad är empowerment?”¹³. Jag modifierar dock definitionen något. Som Alsop et al. (2006: 3) betonar ses empowerment vanligtvis både som ett tillstånd och som en process. ’Tillstånd’ syftar på att någon har de egenskaper som kännetecknar empowerment, medan ’process’ syftar på att någon anskaffar de egenskaper som kännetecknar empowerment. Utifrån detta faktum anser jag att ordet ’tillstånd’ bör föras in i definitionen av empowerment. Min definition av begreppet empowerment blir därmed: *“En process som underlättar, eller ett tillstånd som innebär, att en individ eller grupp har tillgångar nog att göra målmedvetna val samt möjlighet att omvandla dessa till önskade handlingar och resultat”*.

6.3 Socialt kapital

Socialt kapital är idag ett innebegrepp inom de vetenskapliga och politiska områdena (Halpern, D. 2005: 1). Detta märks inte minst inom diskussionen kring time banking, där det används flitigt. (se t.ex. Boyle, 2002; Cahn, 2004: 169; Collom, 2007: 58) Utgångspunkten är att time banking skapar socialt kapital och att socialt kapital i sin tur är eftersträvansvärt. Men vad är då socialt kapital och varför är det eftersträvansvärt?

6.3.1 Vad är socialt kapital?

Woolcock och Narayan (2000) visar i en artikel från år 2000 att användningen av begreppet socialt kapital fram tills dess hade kunnat delas in i fyra olika kategorier. Inom den så kallade *kommunitarianska* traditionen likställs socialt kapital med organisationer, såsom klubbar, föreningar och civilsamhällesgrupper. Woolcock och Naryan (2000) kritiserar detta synsätt för att det ser deltagande i organisationsväsende som någonting som är bra i sig, när i själva verket denna form av deltagande inte alltid kan ses som någonting positivt (våldsgång, drogkarteller osv.). Detta problem löses enligt författarna av *nätverkstraditionen*. Socialt kapital är enligt detta synsätt helt enkelt de nätverk, som en person är involverad i och har tillgång till. Med utgångspunkt i sociologen Mark Granovetter (1973) har det konstaterats att de *starka*

¹³ *“en process som underlättar en individs eller grups kapacitet att göra målmedvetna val samt möjlighet att omvandla dessa till önskade handlingar och resultat”*.

band, som en person har till exempelvis sin familj och nära vänner, är viktiga för att ge en intensiv och djup form av trygghet och ett välmående. Banden bör emellertid, för att få ett fungerande samhälle, kombineras med *svaga band* mellan människor för att undvika inåtvändhet och sekterianism. Den *institutionella* traditionen fokuserar enligt Woolcock och Narayan (2000) på hur institutioner av olika slag är en förutsättning för att ett vitalt civilsamhälle och att sociala nätverk skall kunna uppstå. Slutligen är den *synergiska* traditionen en kombination av nätverks- och den institutionella traditionen.

Woolcock och Narayans studie (2000) är den bästa sammanfattning av den omfattande forskning om socialt kapital, som jag har funnit. Samtidigt är deras beskrivning av statsvetaren Robert Putnams forskning (1996), vilken tillhör den communitarianska traditionen och vars tänkande jag kommer att utgå ifrån, lite missvisande. Putnams fokus må i stor utsträckning ligga på just deltagande i organisationer¹⁴, men hans definition av socialt kapital innehåller tre delar: Deltagande i sociala nätverk, normer av ömsesidighet och mellanmänsklig tillit. (Putnam, 1996: 201 & 207) Tillit och normer är alltså även det en del i Putnams definition, inte enbart deltagande i organisationer vilket Woolcock och Narayan (2000) gör gällande. I *Bowling Alone* (2006: 22) gör också Putnam upp med den form av kritik av honom, som Woolcock och Narayan berättar att nätverkstraditionen har stått för, dvs. att hans syn på socialt kapital är ensidigt positiv. Detta gör han genom att införa begreppen *sammanbindande* (relationer mellan personer med samma bakgrund) och *överbryggande* (relationer mellan personer med olika bakgrund) socialt kapital. Han menar att dessa måste komplettera varandra för att vi ska få ett fungerande samhälle, istället för ett samhälle med gruppkonflikter.¹⁵

6.3.2 Varför är socialt kapital eftersträvansvärt?

Den tradition kring studiet av socialt kapital, som utgår från sociologerna Pierre Bourdieu och James Coleman (Herrerros, 2004: 6), är grundad i att socialt kapital ses som en resurs som individer använder sig av för att tillfredställa sina egna intressen. Ett exempel på detta kan vara en individ som använder sig av en social kontakt för att få ett kontrakt på en lägenhet och det är denna aspekt av det sociala kapitalet som ibland ses som eftersträvansvärt. Den tradition, som utgår från Robert Putnam (1996 & 2006) menar istället att socialt kapital är något som existerar mellan människor och som förmår dem att leva sida vid sida och samarbeta med varandra. Denna tradition har istället fokuserat på hur det positiva i att detta samarbete gynnar individen (exempelvis hälsa och lycka), men framförallt hur det leder till en mängd olika fenomen som förknippas med ett fungerande samhälle (exempelvis ekonomisk tillväxt, ett icke-korrumpert samhälle, fungerande skolor och lokalsamhällen, låg brottslighet m.m.). (Halpern, 2005: Del I, Layard, 2005: 68-69, Putnam, R. 2006, Del IV)

¹⁴ David Halpern (2005) har också kommit med denna kritik.

¹⁵ Woolcock och Narayans (2000) studie släpptes samma år som Putnams *Bowling Alone* (2000). Det är alltså möjligt att de vid tiden då de skrev artikeln inte hade fått möjlighet att läsa Putnams bok och därför hade missat den anpassning som Putnam hade gjort av sin definition utifrån nätverkstraditionens kritik.

6.3.3 Finns det något samband mellan socialt kapital och time banking?

“Those involved with Time Dollars know exactly how to generate social capital. Trust, reciprocity, and civic engagement are Time Dollar staples.” (Cahn, 2004: 169)

Citatet ovan är yttrat av Edgar Cahn, time bankings grundare, och det syftar enligt Cahn på att Robert Putnam själv ställer sig frågande till hur man bör gå till väga för att skapa socialt kapital. De som använder sig av time banking har emellertid svaret på denna fråga menar Cahn, som hävdar att det handlar om att time banking kan skapa socialt kapital. En del andra forskare har lyft fram förmågan hos time banking att generera socialt kapital (se t.ex. Boyle, 2002, Collom, 2007: 58). Detta verkar emellertid vara ett påstående, som i liten utsträckning är empiriskt prövat. Den enda studie som jag har funnit, som empiriskt prövar detta, är en studie av Ed Collom (Publiceras 2008). I denna använder han sig av Putnams definition av socialt kapital, men lämnar begreppet ”tillit” utanför definitionen. Istället studerar han med hjälp av social nätverksanalys data över alla transaktioner, som har utförts inom ramen för den, i USA belägna, time bank-verksamhet som han baserar studien på. Genom att mäta antalet band, som uppstår mellan deltagarna, kan han uppskatta graden (eller kvantiteten) av socialt kapital. (Collom, Publiceras 2008, s. 2)

Det han ser som kvalitén – överbyggande och sammanbindande socialt kapital - på detta studerar han sedan genom att observera hur många av deltagarna som ägnar sig åt direktutbyte och med hur många, samt vilken bakgrund de har.

6.3.4 Min definition av socialt kapital

Hur jag definierar socialt kapital är av betydelse för hur jag går till väga för att undersöka fenomenet. I denna uppsats utgår jag från en reviderad form av Putnams definition. Anledningen till detta är att jag anser att de andra traditionernas definitioner inte till fullo täcker det som jag anser att begreppet bör innefatta. Nätverkstraditionen menar jag vara bristfällig, eftersom den inte verkar förmedla något om kvalitén på nätverken, dvs. avseende normer och tillit; relationer mellan människor kan vara genomsyrade av misstro och brist på ömsesidighet. Den institutionella traditionen och synnergi-traditionen använder jag mig inte heller av, eftersom de ligger på en makronivå, som inte behandlas i uppsatsen.

Enligt min mening behöver den definition som jag väljer, omfatta samtliga de delar som ingår i Putnams definition; deltagande i sociala nätverk, normer av ömsesidighet och tillit. För att säkra ett långsiktigt samarbete mellan människor, vilket enligt Putnam ”först och främst” (Putnam, 2000: 303) är nyttan med det sociala kapitalet, krävs det att parterna litar på varandra. Statsvetaren Bo Rothstein (2003) har argumenterat för att det räcker med att ha med tillit, samt sociala nätverk i definitionen av socialt kapital. Jag håller med om att dessa delar är viktiga, men menar att även normer av ömsesidighet är viktiga. Jag som individ kan lita hur mycket som helst på andra människor och de kan lita på mig, men om inte jag tror på en norm, som säger att man bör handla på ett ömsesidigt sätt, så är tillit ingen garanti för att jag anser det vara värt att samarbeta med andra människor. För mig är det dock oklart vad dessa normer enligt Putnam (1996, 2006) exakt innebär. Han talar om dem på flera olika sätt och definierar inte begreppet klart och tydligt. Jag använder mig

därför av en av Bo Rothsteins tolkningar av vad rimligtvis kan tänkas stå för. En norm av ömsesidighet är en idé om att man bör ”agera solidariskt för gemensamma ändamål” (Rothstein, 2003: 97). Även Putnams (1996, 2006) synsätt på vad ”sociala nätverk” är, anser jag vara spretigt. Ibland verkar det som att han menar, vilket också Rothstein (2003: 97) påpekar, att sociala nätverk är samma sak som samarbete. Socialt kapital kommer enligt hans definition därmed att innehålla ett begrepp som är liktydig med samarbete, samtidigt som han säger att fördelen med socialt kapital är att det leder till samarbete. Men detta går inte, eftersom vi då hamnar i en tautologi, vilket också Rothstein har uppmärksammat. Rothstein bidrar inte i detta sammanhang med någon exakt, heltäckande definition. Jag tänker mig i alla fall att sociala nätverk är ”de relativt stabila informella eller formella relationer en person har till andra personer”, samtidigt som detta inte är samma sak som det samarbete som dessa personer har med varandra.

Min slutsats är i alla fall att ju fler relationer till andra människor och ju större tillit jag har och ju mer jag håller fast vid en norm av ömsesidighet, desto större socialt kapital har jag.

7. Metod

7:1 Urval

Från första början bestod min tänkta urvalsram av deltagare som under en längre period varit aktiva i TidsNätverket i Bergsjön och som jag därför förmodade kunde uttala sig om verksamheten. Jag hade själv begränsade kunskaper om vilka dessa personer var, varför den verksamhetsansvarige Ulla Gawlik tog på sig ansvaret att hjälpa mig att hitta personer med en sådan profil som dessutom var intresserade av att ställa upp på en intervju. Hon skaffade mig kontaktinformation till fyra personer, samt skickade ut förfrågningar till trettiofem deltagare. Fem av dessa svarade antingen direkt till mig eller via Gawlik att de ville delta. En lyckades jag aldrig få kontakt med igen och två kom inte till de möten vi hade bestämt. Med ett bortfall på tre personer kom mitt urval att omfatta sex personer. Två av informanterna är deltagare i Välkomstgruppen, två i ungdomsverksamheten och två i styrelsen. Informanterna är i allt från 15-60-årsåldern.

Att den verksamhetsansvarige har ordnat ett antal av intervjuerna åt mig är problematiskt. Jag kan inte vara säker på att hon inte har valt ut personer som är extra välvilligt inställda till verksamheten. Att hon i några fall har känt till vilka personer det är som jag har intervjuat kan också ses som problematiskt. Det är möjligt att detta kan ha hindrat informanterna från att tala fritt med mig, trots att jag intygat för dem att ingen annan än jag kommer att få reda på vem som har sagt vad i intervjuerna. Dessa problem kunde ha lösts genom att verksamhetsansvarige tipsade mig om ett större urval av personer som har varit långsiktigt aktiva och att jag kontaktade några av dessa på egen hand. Samtidigt har så pass få personer deltagit långsiktigt i verksamheten att jag förmodligen ändå skulle intervjuar mer eller mindre samma personer som jag har gjort nu.

7:2 Datainsamling

För att kunna svara på mina frågeställningar använder jag mig av TidsNätverket i Bergsjöns interna dokumentation samt av information insamlad via semi-strukturerade intervjuer (Bernard, 2006: 212) med deltagare i verksamheten¹⁶. Jag har utfört dessa intervjuer enskilt med var och en av mina deltagarna. Några intervjuer har ägt rum i TidsNätverkets lokal och några på andra håll i Göteborg.

Så hur har tidigare forskning studerat de ämnen som mina frågeställningar berör? När det gäller empowerment så redogör Alsop *et al.* (2006: 33-37) relativt detaljerat för hur empowerment kan undersökas. Metoderna för att samla in data rör sig från enkätstudier till semi-strukturerade intervjuer och deltagande observation. Undersökningen berör enligt Alsop *et al.* (2006: 33-37) oftast två områden: Studiet av (1) indirekta indikatorer: *tillgångar* och *institutioner* samt (2) direkta indikatorer: om individer eller grupper *har möjligheter att göra val*, samt *om man använder sig av dessa val* och *om detta i så fall får de resultat som aktörerna önskar att de ska få*.

För få deltagare har hittills deltagit i TidsNätverkets verksamhet för att jag skulle kunna utföra en enkätstudie. Istället kommer jag att beröra de direkta och indirekta indikatorerna beskrivna ovan, genom att inkorporera dessa i mina semi-strukturerade intervjuer. En av de direkta indikatorerna – institutionens uppbyggnad – har jag också undersökt genom studier av dokumentation.

När det gäller att undersöka socialt kapital menar sociologen David Halpern (2005) och statsvetaren Bo Rothstein (2006) att det bästa sättet att undersöka socialt kapital på är genom att i enkätstudier ställa frågor till människor om tillit, i stil med: ”Anser du att man i allmänhet kan lita på de flesta andra människor i ditt samhälle?”. Enligt Halpern (2005: 35) har undersökningar visat att denna typ av fråga är den bästa enskilda indikatorn på grad av socialt kapital på en aggregerad nivå i ett samhälle. Jag kommer, av den orsak som jag har nämnt ovan, istället att utföra semi-strukturerade intervjuer. I detta sammanhang inspireras jag av Robert Whitley (2006: 73-74), som har genomfört en studie av socialt kapital i området Gospel Oak i London, samt Forsberg *et al* (2002: 9-10), som i en studie för Arbetslivsinstitutets räkning har undersökt socialt kapital i två kommuner i Sverige. Båda undersöker normer, tillit och sociala nätverk genom olika kombinationer av ostrukturerade ansatser; individuella intervjuer, fokusgruppsintervjuer, direktobservation och deltagande observation. Jag kompletterar denna typ av ostrukturerad datainsamling med en form av ansats influerad av Ed Collom (Publiceras 2008). Han har undersökt socialt kapital inom en specifik time bank genom att kartlägga de transaktioner som har utförts mellan deltagarna i verksamheten. Detta ger information om storleken och tätheten i sociala nätverk samt graden av ömsesidighet i transaktionerna och därmed om socialt kapital¹⁷. Även jag kommer att undersöka de sociala nätverk, som har upprättats via TidsNätverkets verksamhet, genom att analysera data hämtad från mina intervjuer, och från verksamhetsdokumentationen.

Jag ”mäter” alltså varken socialt kapital eller empowerment med en strukturerad insamlingsmetod, vilket ofta är fallet inom forskning kring dessa ämnen. Istället är jag framförallt ute efter en ”djupare” form av information. En nackdel med denna ansats

¹⁶ De två intervjuguider som jag har använt mig av för detta ändamål är bifogade i Bilaga A, längst bak i uppsatsen.

¹⁷ Collom har inte med tillit i sin definition.

är att reliabiliteten (Rosengren & Arvidsson, 1992: 75)¹⁸ inte blir fullt så hög som den skulle kunna ha varit med en mer strukturerad insamlingsmetod. Min metod leder också till att validiteten (Rosengren & Arvidsson, 1992: 70-77)¹⁹ inte blir så hög som den skulle kunna ha blivit. Jag har enbart intervjuat sex deltagare i TidsNätverket och studien är därför inte representativ för samtliga deltagare. Samtidigt säger mitt syfte att jag kommer att undersöka samtliga deltagares åsikter och detta leder till ett glapp mellan vad jag säger att jag ska undersöka och vad jag faktiskt undersöker. Detta är varför studiens validitet inte är fullt så hög som den idealt sätt skulle kunna ha varit.

Whitley (2006) menar i sin studie av socialt kapital att de reliabilitets- och validitetsproblem som mindre strukturerade insamlingsmetoder stöter på, i alla fall delvis vägs upp av fördelen med dessa metoder. Denna fördel är att det med mindre strukturerade metoder går att undersöka ett ämnesområde från flera olika vinklar, att fånga hur informanten talar om detta på många olika sätt, hur de betar sig samt att tolka vad som finns mellan raderna. Detta kommer också att vara en styrka med min studie.

En annan nackdel med den insamlingsmetod som jag använder mig av är att jag ställer frågor om hur mina informanter har förändrats som ett resultat av TidsNätverket, samtidigt som människor inte alltid är bra på att avgöra hur de har förändrats över tid. (Bernard, 2006: 247) Ett idealiskt sätt att lösa detta på skulle ha varit att följa informanterna över tid eller genomföra en studie innan de blev aktiva och en efter. Detta har jag emellertid inte tid eller resurser för. Jag får istället lita på att de någorlunda kan uppfatta hur de har förändrats.

Trots dessa problem så tror jag att jag, på grund av att jag har ställt relativt strukturerade frågor till mina informanter, samt att jag kombinerar dessa med studier av dokumentation, kommer att kunna ”känna av stämningen” inom TidsNätverket och därmed svara på mina frågeställningar med viss säkerhet.

7:3 Dataanalys

Jag har analyserat mina data med hjälp av en så kallad kvalitativ innehållsanalys. (Rosengren & Arvidsson, 1992: 214-216) Denna analysmetod går ut på att den text man har - i denna studie svaren från de personliga intervjuerna - koddas och sedan delas in i kategorier, som är relevanta för de formulerade frågeställningarna. Detta är ett sätt att undersöka närvaron av en viss kvalitet i en text (t.ex. i denna uppsats om och i så fall hur socialt kapital kommer till uttryck i intervju svaren). Som Rosengren & Arvidsson (1992: 215) påpekar, kan en kvalitativ innehållsanalys på ett enkelt sätt omvandlas till en kvantitativ sådan, genom att man exempelvis undersöker andelen texter med en viss kvalitet. Jag har också använt mig av en sådan metod när jag har försökt visa hur viktigt ett ämne är för en informant i förhållande till andra ämnen, genom att hänvisa till i vilken utsträckning informanten talar om detta ämne.

¹⁸ Begreppet reliabilitet syftar på i vilken utsträckning som två undersökningar av samma område med hjälp av samma forskningsinstrument leder till samma resultat.

¹⁹ Validitet syftar på i vilken utsträckning forskaren undersöker det han säger att han ska undersöka.

7:4 Förförståelse

Begreppet förförståelse syftar på de förutfattade meningar – exempelvis förhoppningar, fördomar och värderingar – som en person har som grund när han tolkar världen (Thurén, 2003: 53-60). När jag började skriva på denna uppsats hade jag läst en del om time banking. Det mesta av det som skrivs om ämnet är i positiva ordalag och jag hade därför också en positiv bild av time banking och dess möjligheter att stärka människor och att skapa sociala nätverk. Jag har under hela forskningsprocessen försökt att förhålla mig till detta faktum, genom att försöka ställa neutrala frågor under mina intervjuer och bara dra de slutsatser av mitt intervjumaterial som jag hade faktamässig grund för att dra.

7:5 Etik

Etik har för mig varit en underliggande fråga genom forskningsprocessen. Detta gäller framförallt min relation till de personer som jag har intervjuat. I texten har jag analyserat deras uttalanden på ett sätt som innebär att det inte går att spåra vem som säger vad. Detta genom att ta bort ”nyckelord” som skulle ha kunnat avslöja personen. Så att inte enskilda informanter ska avslöjas genom sättet de talar på har jag också ändrat språket i de citat som jag har använt mig av så att detta har blivit ett mer neutralt sådant. Samtidigt har jag behållit kärnan i citaten.

8. RESULTAT

Syftet med denna studie är att ta reda på vilka positiva och negativa erfarenheter deltagarna i TidsNätverket i Bergsjön har av sitt engagemang, liksom att undersöka verksamhetens konsekvenser för empowerment och socialt kapital hos deltagarna. Jag kommer i detta kapitel att försöka nå detta syfte, genom att i två separata delar redogöra, först för mina informanternas positiva och negativa erfarenheter och sedan för det de har att säga om empowerment och socialt kapital.

Detta kapitel är mestadels baserat på mina intervjuer med de fyra ”vanliga” deltagarna i verksamheten. Förutom detta är en del information hämtad från mina intervjuer med styrelsemedlemmarna samt från den interna dokumentationen. Jag kommer att nämna när så är fallet.

8.1 Positiva och negativa erfarenheter

8.1.1 Positiva erfarenheter

Det område som informanterna verkar vara mest enade om och som betonas mest som positivt med TidsNätverket i Bergsjön är de möten med människor som det har lett till. Detta ämne diskuteras på många olika sätt. Ofta nämner informanten de nya bekanskapen man har gjort. Lika ofta pratar de om hur de har mött människor med annan bakgrund än de själva och hur detta är positivt. En person säger om detta:

Även om man lämnar aktiviteterna vid sidan, så tänker jag mig att bara mötena människor i sig är väldigt värdefulla. Just det att verksamheten är en mötesplats för människor i Bergsjön.

Deltagarna talar också positivt om andra aspekter som har med möten att göra, exempelvis gemenskap, samarbete, att deltagarna har det trevligt och mysigt tillsammans o dylikt.

Förutom dessa områden betonar informanterna framförallt ämnen som positiva som berör vad de själva har fått ut av verksamheten. För några deltagare verkar det vara väldigt viktigt att de uppmuntras till att lämna sitt hem samt att besöka nya platser. Vissa betonar hur de ser det som mycket positivt att de genom TidsNätverket får något tillbaka för sitt engagemang och därmed känner sig nyttiga. En informant säger: "jag känner mig lite nyttig, det känns som att någon kan behöva mig, det är en skön känsla". Att lära sig nya saker genom verksamheten verkar samtliga informanter också se som väldigt positivt. Hit gäller att lära sig nya faktakunskaper, lära sig om hur föreningsverksamhet fungerar, få bättre språkkunskaper m.m. En person berättar om hur hon har fått bättre förståelse för hur man använder en dator: "Jag har ju inte haft datorn mer än ett år. Jag vet inte hur man kliver in och ut ur datorn och tar sig till olika filer och så... jag har faktiskt lärt mig en del om det nu."

Vidare nämner tre av deltagarna hur tidspoängen uppmuntrar till engagemang och två av dem hur de möjliggör en att delta i aktiviteter som de annars inte skulle ha möjlighet till. En av dem säger: "Hur skulle vi lyckas komma [iväg på utflykter] om vi inte hade aktivitetstimmarna?" och den andra säger angående en plats hon aldrig hade varit på förut: "Jag hade aldrig räknat med att jag skulle komma dit liksom, men det fick jag, och det kostar ju inte mer än att ge ett litet handtag". Några informanter betonar också det positiva i att tidspoängen går att ge bort till vänner och att detta leder till att nya deltagare kan introduceras till verksamheten och slutligen menar också en informant att tidspoängen: "Gör det lättare för dig att komma ihåg vad du gett och får en att se sitt värde..."

8.1.2 Negativa erfarenheter

Fyra ämnen framträder i samtliga intervjuer för deltagarna som mer negativa än andra, nämligen tidsbrist, tidspoängen, konflikter och brist på deltagare.

Den erfarenhet som verkar vara mest negativ för samtliga deltagare, men som inte direkt är ett problem som ligger hos TidsNätverket utan hos deltagarna själva, är tidsbrist. Det sätt på vilket informanterna talar om det och frekvensen i vilket det nämns talar för att det ses som ett stort problem av samtliga deltagare. Det lyfts fram som någonting som är hindrande såväl för de själva som för de andra deltagarnas engagemang.

Ett ämne som lyfts nästan lika ofta är negativa erfarenheter av tidspoängen och aktivitets- och mottagartimmarna. Informanterna menar att systemet är svårt att förstå när det gäller hur poängen bör användas och att det ibland är förvirrande vad som räknas som aktivitets- och mottagartimmar. En informant beskriver hur hon ibland tvivlar på värdet hos de poäng hon tjänar, eftersom hon egentligen inte får så mycket för dessa per timme i förhållande till vad hon skulle få i pengar om hon hade ett konventionellt arbete. Hon säger:

Ibland känner jag att ärligt talat med de här timmarna, att det inte är värt det. Om du t.ex. jobbar 10-20 timmar och får biobiljetter för hundra kronor och får stämpla fram och tillbaka. Och så köper du dricka och sånt. Så om du har två timmar och två timmar mottagartimme det är bra. 60 kronor får du då. Men ibland får du bara tio kronor per timme.

Vissa deltagare menar också att det är problematiskt att poängen inte alltid har använts som det är tänkt. Ibland har man inte använt dem alls, ibland har timmarna inte räknas korrekt och ibland har vissa deltagare fått delta i aktiviteter trots att de inte själva har tjänat ihop några eller tillräckligt många poäng. En säger: "Det är svårt att sätta en gräns liksom du som varit med fem gånger får följa med på denna resan men du som varit med fyra gånger får inte vara med". Ett snarlikt problem som en informant nämner är hur vissa deltagare bara deltar i verksamheten när det gäller verksamheter som de själva kan få ut något av. Hon säger om dessa: "Det har märkts att de gärna kommer när de här roliga sakerna händer, när de får något tillbaks så det har märkts på deras närvaro vad de vill komma på liksom."

Ett tredje område som återkommer i intervjuerna men som inte alls verkar vara ett lika stort problem som de två ovan, är att deltagarna inte kommer överens. Oftast talas dessa om i termer av det som skulle kunna beskrivas som "kulturkrockar". Ett område som krockarna beskrivs uppstå inom är ålder, alltså att deltagarna har olika prioriteringar eller att vissa anser sig veta bättre än andra. En person säger: "Man skulle komma mer överens utom ålderskillnaden". Att deltagarna har olika erfarenhet av föreningsarbete och olika akademisk bakgrund anses också försvåra kommunikationen, både inom de vanliga verksamheterna och mellan de vanliga medlemmarna och styrelsen. Här beskrivs också ett glapp mellan invandrare och svenskar: "Det känns som att det är ett "svenskt" initiativ. Inte riktigt är de som startat idén som är med och driver det, styrelsen, som är representativa för bergsjön".

Ett fjärde område som lyfts några gånger av tre av informanterna är bristen på folk. Problem som uppstår av detta menar någon är att antalet aktiviteter då blir färre, samt att det innebär mer arbete för de som faktiskt engagerar sig jämfört med om fler hade varit med och hjälpt till. Informanterna tror själva oftast att detta har med brist på tid hos människor att göra samt dåliga svenska kunskaper och ingen föreningserfarenhet.

Slutligen uppehåller sig en av informanterna vid hur bristen på finansiering är ett problem hos TidsNätverket och hur det blir uppenbart att aktiviteterna måste styras efter de pengar som finns

Det har det blivit otroligt uppenbart hur beroende TidsNätverket är av finansiering, så beroende av projektmedel. Det känns som ett ganska stort hinder i verksamheten, då blir den så mer kortsiktigt än om man haft en långsiktig finansiering. En situation där man tvingas tänka vad är det för finansiering vi kan få snarare än vilken verksamhet vi vill göra? En fälla som man tvingas in i beroende på vilken finansiering som finns.

8.2 Vilka konsekvenser har TidsNätverket fått?

8.2.1 TidsNätverket och empowerment

Detta avsnitt kommer att behandla frågan huruvida TidsNätverket i Bergsjön har lett till empowerment för de inblandade. Min analys och redogörelse berör först det Alsop *et al* (2006: 33-37) kallar för de indirekta indikatorerna på empowerment; *tillgångar* och *institutioner*. Jag undersöker sedan direkta indikatorer som består av *möjligheter att göra val, om man använder sig av dessa* samt *om de i så fall ger de resultat som aktörerna önskar att de ska få*. Efter dessa delar drar jag slutsats om vilka effekter verksamheterna har haft för deltagarna när det gäller empowerment.

Tillgångar

Samtliga intervjuade deltagare lägger mycket fokus på hur de genom sitt engagemang har tillägnat sig nya tillgångar av olika slag. Tidigare i texten har jag lyft fram hur informanterna berättar hur de har fått nya kunskaper via sitt engagemang. Detta är en så kallad informationsmässig tillgång.

Förutom detta talar de mycket om framförallt de nya psykologiska tillgångar som de har fått. En av dessa är hur flera av informanterna menar att de känner sig mer engagerade som människor sedan de gick med. Detta hänger eventuellt ihop med det faktum att deltagarna anser sig ha fått bättre självförtroende under sin tid med verksamheten. Två av dem menar att detta har tagit sig uttryck genom att de har fått lättare att socialisera med andra människor. En av deltagarna menar i sin tur att hon, delvis som ett resultat av TidsNätverket och delvis av andra saker som har hänt i hennes liv, har blivit mycket mindre blyg. Så här säger hon om detta: ”Ja, förut var jag tystlåten, men nu när jag märker att folk lyssnar på mig så har en stor grej hänt. Jag var inte alls på detta sätt innan. Då pratade jag inte så [oblygt] som jag gör nu”.

Ett sista område som tas upp under diskussionerna är hur de själva som resurser åskådliggörs. Så här uttalar sig en av informanterna om detta: ”Jag känner mig behövd, av andra medlemmar, men även utifrån”. Informanterna svarar även jakande på frågan om de själva anser att de har något att bidra med till verksamheten.

Institutioner

Det existerar två huvudsakliga sfärer inom vilka deltagarna kan påverka verksamheten på och därmed bli empowered; inom ramen för de vanliga aktiviteterna samt den mötesverksamhet där styrelsen är involverad. Det är också dessa sfärer som deltagarna diskuterar i mina intervjuer. Hur deltagarna själva pratar om sina möjligheter att påverka är indirekt ett tecken på hur TidsNätverket som institution fungerar.

Stor del av TidsNätverkets verksamhet går åt till just planeringen av de aktiviteter som genomförs. Mycket av det informanterna talar om i intervjuerna handlar därför just om denna planering. De beskriver exempelvis hur de uppmuntras till att helt själva sköta planeringen av sina aktiviteter utan verksamhetssamordnaren eller någon annans inblandning. Alla som jag har intervjuat säger också, några med en viss tvekan, att det kan vara med och påverka utformningen av aktiviteter. En av

informanterna berättar om att deltagarna när de samlades för första gånger fick frågan av Ulla Gawlik: ”Vad vill ni ha ut av detta?” Detta stämmer ihop med det som en av de styrelsemedlemmar som jag har intervjuat säger: ”TidsNätverket i Bergsjön och Ulla värnar ju väldigt mycket om den demokratiska formen, och att ingen ska känna sig överkörd”.

Men som i citatet ovan så är Ulla Gawlik ständigt närvarande i det som sägs. Exempelvis beskriver en person hur vissa deltagare inte känner att de kan eller vill anordna sina aktiviteter utan den verksamhetsansvarige vid sin sida och på min fråga om de inte skulle kunna börja göra detta säger hon: ”Utan Ulla? Jag vet inte. Hon är här som ett stöd för oss. Jag känner mig bättre när hon är här”. Oftast när deltagarna beskriver hur de ordnar aktiviteter så är det tillsammans med den verksamhetsansvarige. En typisk kommentar kring detta lyder så här: ”Vi vill göra allt som är bra för de boende. Vi har många idéer som vi diskuterat med Ulla”. Deltagarna lyfter alltså i samtliga intervjuer fram hur de själva formar verksamheten, men hur de gör det ihop med verksamhetsansvarige. Samtidigt är betoning alltså just på hur Ulla hjälper dem med sina aktiviteter. En person säger: ”Vi kan inte göra allt själva, vi hinner inte. Ulla gör grejer som vi inte alltid själva kan göra. Detta är ju som en arbetsdag, t.ex. [radar upp olika namn på olika sysslor], vi kan ju inte fixa allt själva”.

Jag har under mina intervjuer inte fokuserat fullt lika mycket på styrelsens arbete som arbetet med aktiviteter. Samtidigt sitter två av de vanliga medlemmarna med i styrelsen och några av dem fungerar som observatörer, vilket gör att även styrelsen är en sfär där empowerment skulle kunna ske. Flera av de personer jag har pratat med har lyft fram att målet är att de vanliga medlemmarna ska sitta med i styrelsen och tvärtom. En av dem lyfter också fram hur man har funderat på idén med att ordförandeskapet och andra roller inom styrelsen ska vara roterande. Ändå är det uttalat eller outtalat i mina intervjuer att det råder, som en av mina informanter uttrycker sig, ett ”glapp”, mellan styrelsemedlemmar och andra medlemmar, när det gäller bakgrund och kunskaper om föreningsarbete. En av informanterna säger: ”Vi kan inte styrelsens sätt att tala på, den ekonomiska delen och liknande... jag förstår inte vad allt handlar om”. Samma person säger dock i nästa mening: ”...men Ulla försöker förklara för oss. Först förstår man ingenting, men sedan lär man sig mer och mer.. Nu förstår jag mer om vad som händer inom styrelsen än vad jag gjorde tidigare”.

En av mina informanter lyfter samtidigt fram vad hon ser som en negativ aspekt av att deltagare utan erfarenhet deltar i styrelsemötena. Hon ser detta som ett demokratiskt problem, eftersom detta ger så mycket makt till dem som faktiskt har denna erfarenhet att styra över dem som har mindre sådan.

Från val till resultat

Den sista delen av ett försök att undersöka ’empowerment’ bör enligt Alsop (2006: 33-37) kretsa kring studiet av det hon kallar för direkta indikatorer; i TidsNätverkets fall *möjligheter* att göra val, *om man använder sig av dessa* samt om de i så fall *ger de resultat som aktörerna önskar att de ska få*. Denna dimension återkommer informanterna till genom hela sina intervjuer, vare sig jag ställer frågor som berör området eller ej.

Som jag nämnde ovan så talar deltagarna på ett sätt som tyder på att de är med i planeringen av verksamheterna. De menar också att de kan vara med och påverka, vissa dock med en viss tveksamhet. En person säger:

Nu kan jag säga att vi har startat TidsNätverket i Bergsjön och att vi är en grupp som växer och får ut information och jag tycker att det är en bra början... och det tycker jag är den största poängen, att man kan vara med och påverka. Man kan ju också tycka att det inte är någon som lyssnar på vad man säger, men man har ju i alla fall varit med och fått i stortån

Helt övertygade om att de kan påverka är emellertid två av informanterna, varav en av dem uttalar sig så här om årsmötet: ”Då kände jag också att jag kunnat delta och påverka om jag hade velat det liksom, så det är väl en generell känsla av att kunna påverka”.

Deltagarna menar också att de kan säga sin åsikt, men vissa är också här lite tveksamma. En person säger: ”Jag tror att jag kan det. Jag hoppas att de andra också känner detta, så att de inte hoppar av för att ingen annan lyssnar på dem...Men jag kan berätta för dig att de säger sina åsikter och det är inget som de är blyga inför, utifrån vad jag har sett”.

Informanterna talar också om vilka aktiviteter de planerar att göra inom verksamheten i framtiden, vilket kan ses som ett tecken på att de anser att de kan vara med och påverka.

Angående om informanterna uppfattar att de förslag de har kommit med har gett de resultat de har önskat, så säger samtliga informanter att detta någon gång har skett för dem.

TidsNätverkets konsekvenser för empowerment

Mina informanter målar upp en bild av en verksamhet i vilken de har fått nya resurser, framförallt kunskap och självförtroende, samt där de själva som resurser har lyfts fram. De menar att de själva uppmuntras till att sköta planeringen av aktiviteter och vara med i styrelsen, vilket innebär att TidsNätverket som institution, öppnar upp för möjligheter till empowerment. De lyfter också fram att de kan påverka vad som sker inom verksamheten, att de lyssnas till samt att det har hänt att deras beslut har lett till önskade resultat. Detta sägs dock inte helt utan tveksamhet av några av informanterna.

Jag kan utifrån den info som jag har fått ta del av, konstatera att deltagarna befinner sig i ett tillstånd av empowerment, även om det kan vara vanskligt att tala om detta eftersom det är omöjligt för mig att visa på att hela kedjan, från val till resultat, har nåtts, hur ofta och av hur många av deltagarna. Jag har i alla fall fått uppgifter som tyder på detta, framförallt om man tänker sig att svaren skulle kunna vara mycket mer negativa än vad de faktiskt är. Samtidigt är vissa informanter tveksamma över hur mycket de faktiskt kan påverka verksamheten, de är i viss utsträckning underrepresenterade i styrelsen samt ovilliga att sköta sina egna möten. En av deltagarna beskriver också styrelsearbetet som odemokratiskt eftersom personer med mindre föreningserfarenhet inte har möjlighet att påverka. Dessa faktorer skulle kunna ses som ett institutionellt problem som därmed hindrar deltagarnas empowerment. Samtidigt skulle förklaringen lika gärna kunna sägas ligga hos deltagarna själva och

det faktum att de har brist på relevant erfarenhet.²⁰ Vilket som är fallet tänker jag inte ta ställning till här. Det viktiga är istället att lyfta fram att dessa faktorer verkar göra empowermentgraden lägre än vad den kunde ha varit.

8.2.2 TidsNätverket och socialt kapital

I denna del redogör jag för och analyserar information kopplad till socialt kapital i tre delar. Dessa berör områdena normer av ömsesidighet, tillit och sociala nätverk. Efter att dessa delar har behandlats drar jag en slutsats om vad TidsNätverket har inneburit för deltagarna när det gäller socialt kapital.

Normer av ömsesidigheter

Normer av ömsesidighet diskuteras på flera sätt i mitt intervjumaterial. Det första av dessa är att deltagarna uttrycker sig på ett sätt som tyder på att de tycker att sådana normer är viktiga eller att de finns inom verksamheten. Några av dem diskuterar det viktiga i ett gemensamt engagemang och två informanter lyfter fram hur de tror att detta är viktigt för deltagarna i just de grupper som de är engagerade i. En säger exempelvis ”Jag har sett hur ungdomarna är och hur stort deras intresse är [av att samarbeta]”. Betonas av några informanter görs också hur viktigt det är att man hjälps åt, såväl deltagare emellan som att deltagarna hjälper människor utanför verksamhetens väggar. En informant talar också om det viktiga i att människor här i livet återgäldar det som andra har gjort för dem. Ett andra sätt på vilket informanterna uttrycker sig om ämnet är när de beskriver att TidsNätverket i Bergsjön är grundat i principer som kan ses som uttryck för normer av ömsesidighet. Två informanter är inne på detta ämne och en av dem säger: ”Tjänster och gentjänster är ett annat ord som för mig gör det lättare att förstå poängsystemet”. Det tredje sätt på vilket ämnet dyker upp i mina intervjuer berör hur informanterna beskriver hur deltagarna inom verksamheten beter sig på ett ömsesidigt sätt. Detta innebär rimligtvis att deltagarna också omfamnar sådana normer. Beteenden som beskrivs berör att deltagarna ger saker till andra och får tillbaka, att det råder bra sammanhållning inom verksamheten samt att deltagarna samarbetar med varandra. En person säger:

Jag tycker absolut att man kan tala om gemenskap, nu har ju dom som varit med en gemenskap oavsett om man inte har gjort olika saker, det är en generell positiv erfarenhet av TidsNätverket som alla har gemensamt liksom.

Ett annat sätt som jag har studerat om ömsesidigt beteende existerar är att som Ed Collom (Publ. 2008) kartlägga de utbyten av aktiviteter som har skett inom verksamheten. Jag har kommit fram till att det inte har skett många direkta utbyten mellan deltagare inom verksamheten. Många gånger anordnas aktiviteterna som deltagarna får i utbyte mot sina tidspoäng istället av den verksamhetsansvarige och/eller personer som inte är deltagare i TidsNätverket, vilket exempelvis är fallet med det studiebesök på ”Vi på Hässleholmen” i Borås som Välkomstgruppen åkte på. Den reciprocitet som deltagarna talar om existerar alltså inte direkt mellan två parter

²⁰ Om detta ses som ett institutionellt problem eller ett problem som ligger hos aktörerna beror på vilken syn på det så kallade struktur-aktör-dilemmat som man använder sig av. Det finns emellertid inget utrymme för mig att gå djupare in på detta område här.

(där den ena ger och den andra ger tillbaka), utan istället är det flera parter som binds samman genom en så kallad ”generaliserad reciprocitet” (Putnam, 1996: 207), varav en av dessa ofta inte får något tillbaka överhuvudtaget (I detta exempel människorna i ”Vi på Hässleholmen”).

Vid några tillfällen i intervjuerna nämns aspekter som utgör motsatsen till ömsesidighet. Vid två tillfällen berättas det om konflikter inom verksamheten. En av deltagarna lyfter fram hur systemet med reciprocitet inte helt och hållet har fungerat, eftersom hon vid ett tillfälle inte har återgäldats på det sätt som hon borde ha gjorts. Vidare menar tre av informanterna – varav en är en styrelsedeltagare – sig också kunna se en brist på ömsesidighet mellan vissa grupper; den ena mellan människor av olika ålder, den andra mellan personer som har- och inte har tidigare erfarenhet av föreningsarbete. Dessa berättelser är sparsmakade men verkar ändå utgöra en del av TidsNätverkets verklighet. Samtidigt upptar de berättelser som talar om existensen av ömsesidighet en väldigt mycket större del av mina intervjuer.

Tillit

Även om jag till samtliga deltagare ställde en fråga om tillit, så är inte detta ett ämne som tar upp särskilt mycket plats i mina intervjuer. Jag märkte nämligen ganska snart att detta är ett svårdiskuterat ämne. Tre av mina informanter förstod dock frågan jag ställde och sade sig utan förbehåll lita på de andra medlemmarna. De uppfattade också att de andra medlemmarna inom verksamheter litar på varandra. Jag ställde också en fråga som berörde hurvida deltagarna skulle kunna be de andra deltagarna om hjälp utanför TidsNätverkets ramar, eftersom jag tänkte att detta kunde vara en indikator på om de litar på varandra eller ej och de svarade också jakande på denna fråga.

Sociala nätverk

Nästan allt deltagarna säger kretsar kring att de träffar andra människor och ofta att dessa bekantskaper är nya sådana. Kommentarer i stil med: ”Jag har fått nya vänner och jag vill att det ska komma fler” är vanligt förekommande. Omfattningen av mötena har jag emellertid inte någon större uppfattning om. En av mina informanter uppskattar att hon genom verksamheten har träffat cirka 60 nya personer och runt 10 av dessa skulle hon kalla för vänner, men hon är också en av de mest aktiva medlemmarna. Om man tänker sig att femtio personer totalt har deltagit i och/eller anordnat tre intressegrupper, två projekt och tretton sociala aktiviteter så får man en känsla av kvantiteten av möten.

Dessa möten verkar inte i särskilt stor utsträckning leda till några djupare relationer. En informant säger angående att få nya vänner: ”Nej, det känner jag inte direkt att jag har gjort”. De djupare relationer som informanterna nämner för mig existerade också i en viss utsträckning innan verksamheten upprättades eller så har de fördjupats genom verksamheten. Granovetters *strong ties* (Woolcock och Narayan: 2000) verkar alltså vara förhållandevis få i jämförelse med det totala antalet *weak ties* som har skapats.

Hur är det då med de *sammanbindande* och *överbryggande* relationer som Robert Putnam (2006) talar om? Till att börja med kan jag hänvisa till information om vilka som deltar var i verksamheten. Välkomstgruppen består av personer i medelåldern från Bergsjön, utan tidigare föreningsvana. Minifältisgruppen bestod, när den fortfarande existerade, av personer med tidigare föreningsvana. InterUng består av ungdomar från Bergsjön och arbetsgrupperna kring Globala Ekon och Ekofestivalen i

Bergsjön har framförallt utgjorts av ungdomar från Bergsjön. Styrelsen beskrivs av mina informanter som att den mestadels består av personer med tidigare förenings- och styrelsevana och med svenskt ursprung, många av vilka inte är från Bergsjön. Varje enskild grupp har alltså på det stora hela samlat människor med relativt lika bakgrund och många av de aktiviteter som har anordnats har skett inom varje enskild grupp. Det sätt på vilket informanterna pratar, talar också för detta. Informanterna pratar exempelvis ofta om de olika grupperna i termer av ålder: ”de vuxna gjorde detta” och ”ungdomarna gjorde detta” och två av informanterna säger också att ”de vuxna” och ”ungdomarna” inte har umgåtts så mycket med varandra. En deltagare säger: ”Alla i ungdomsgrupperna är bergsjönbarn, det är inga svenska barn” och att det därför blir ett ”glapp” mellan deltagare och ledare och hon pratar också om glapp på andra håll mellan deltagare med olika bakgrund. Informanterna talar under intervjuerna mest om sin egen grupp. Konceptet ”TidsNätverket i Bergsjön” verkar för dem själva alltså mest symbolisera just deras egna grupper och de verkar ha väldigt lite koll på vad som sker med de andra grupperna. Denna och de andra faktorerna ovan är tecken på att ett sammanbindande socialt kapital har skapats.

Samtidigt finns det en del i intervjuerna som visar på överbryggande typ av relationer. Informanterna berättar hur de mött folk med annan bakgrund, med då framförallt när de varit på utflykt och träffat nya människor. Även om styrelsen oftast nämns som avskild från de personer som deltar i aktivitetsutbyten så är här ett citat som delvis säger motsatsen:

Jag tänker på årsmötet, då var många deltagare där som hoppade på och sa att de ville bli observatörer, till och med från ungdomarna. Detta visar på att det inte ändå inte är ett så stort glapp mellan styrelsen och deltagarna...och då känns det som att man lite lyckats med att sudda ut skillnaden mellan styrelsen och grupperna. Men det finns ju också en viss skillnad...

Slutligen så har de gemensamma aktiviteterna mellan de olika grupperna utgjort en form av överbryggande relationer. Deltagare från InterUng, Minifältisgruppen och Välkomstgruppen har haft en del aktiviteter tillsammans (korvgrillning, jul på liseberg m.m), och inom ungdomsaktiviteterna är det mest ungdomar som har mötts, men dessa ungdomar har olika bakgrund i form av att de kommer från olika fritidsverksamheter och dylikt.

TidsNätverkets konsekvenser för socialt kapital

Vilka konsekvenser har TidsNätverket då haft för det sociala kapitalet hos de deltagande? Den mesta information som jag tagit del av tyder på att verksamheten har bidragit till uppkomsten av socialt kapital. Hur detta ser ut rent kvantitativt och kvalitativt är emellertid en fråga som är svårare att svara på. Hur jag har lyckats med detta ska jag förklara här.

Till att börja med kan jag konstatera att det som ett resultat av de tre intressegrupper, tretton sociala aktiviteter och två projekt som har anordnats, har uppstått nya sociala nätverk. I dessa är det totalt femtio personer som har deltagit i någon form, men hur många av dessa som har upprättat nya nätverk samt hur stora dessa är har jag inte någon information om. Många av deltagarna har bara varit med vid ett endaste tillfälle, vilket gör det troligt att en del av de möten som har skett genom

verksamheten inte heller går att definiera som just sociala nätverk. Den grupp av deltagare som är stabila deltagare och som är med i intressegrupper och projekt är framförallt de jag kan uttala mig om. Detta för att de personer jag har intervjuat tillhör denna och de uttalar sig mest om sina erfarenheter härifrån. Samtalen med mina informanter tyder i alla fall på att möten med andra människor för dem är en väldigt stor del av den erfarenhet som de har av TidsNätverket. De flesta av de band som upprättas mellan deltagarna verkar vara så kallade *svaga band*, även om några få är *starka band*. Banden är vidare av såväl *sammanlänkande* som *överbryggande* typ, även om sammanlänkande sådana verkar vara av vanligare förekomst.

När det kommer till tillit och normer av ömsesidighet så uttalar sig mina informanter på olika sätt som tyder på att verksamheten präglas av detta, trots att några små tecken på motsatsen också existerar. Att något sådant existerar kan också få stöd av att en del av deltagarna under en längre period har samarbetat och engagerat sig i TidsNätverket i Bergsjön. Detta skulle de inte ha gjort om detta inte existerade. Samtidigt har en del av deltagarna inte varit med under längre perioder och på dem fungerar därför inte denna iakttagelse.

Den slutsats jag kan dra är att ett socialt kapital har uppstått inom verksamheten och att detta är av en viss typ. Samtidigt kan jag inte säga så mycket om hur stort detta är mer än att hänvisa till hur många personer som har deltagit i verksamheten allt som allt.

9. SAMMANFATTANDE DISKUSSION, FRAMTIDA FORSKNING OCH REKOMMENDATIONER

9.1 Sammanfattande diskussion

I denna uppsats har TidsNätverket i Bergsjön och resultaten av dess aktiviteter sedan uppkomsten i augusti år 2007 behandlats. Detta är ett omfattande problem att undersöka. Därför har jag specifikt intresserat mig för vilka positiva och negativa erfarenheter deltagarna har erfarit av sitt engagemang samt vilka konsekvenser detta har haft gällande empowerment och socialt kapital för dem

De viktigaste positiva erfarenheterna är mötet med andra människor, tätt följt av uppmuntran till deltagande, att man fått erkännande och lärt sig nya saker. Avseende negativa erfarenheter betonas främst tidsbristen, en del fall när tidspoängen inte har fungerat som de ska, konflikter, brist på andra deltagare och finansiering. Nya tillgångar, såsom kunskap, engagemang och självförtroende, har lyfts fram liksom att informanterna själva ses som tillgångar. Institutionen uppmuntrar åtminstone delvis till deltagande och engagemang. Det är dock en tolkningsfråga om andra delar av institutionen samtidigt hindrar sådant. Informanterna anser, några med viss tveksamhet, att de kan påverka vad som sker inom verksamheten, göra sina röster hörda samt att beslut, som de har tagit, har lett till resultat. Det är svårt att säkert uttala sig om deltagarna är i ett tillstånd av empowerment, men det framkommer en hel del som tyder på detta. Säkert är dock att sociala nätverk har upprättats, vilkas storlek är oklar, men ca ett femtiotal personer har deltagit i totalt arton olika aktiviteter. För de mer stabila deltagarna verkar de flesta band, som har upprättats, vara ”svaga”, medan ”starka” band förefaller mindre vanligt. Sammanlänkande band är något vanligare än

överbryggande, även om överbryggande också förekommer. Informanterna beskriver också en verksamhet, som på det stora hela präglas av normer av ömsesidighet och tillit.

9.2 Framtida forskning

Här vill jag lyfta fram några problem med detta ämnesområde och betona några saker, som skulle ha kunnat göras bättre i studien. I delen "Datainsamling" beskriver jag hur mina frågeställningar lämpar sig för de relativt ostrukturerade datainsamlingsformer, som jag har använt mig av. Samtidigt menar jag att de skulle ha kunnat kombineras med mer strukturerade insamlingsmetoder för att intervjuvaren i större utsträckning skulle kunna vara jämförbara samt vara representativa för TidsNätverket som helhet.

Ett annat problem jag pekar på är att människors förmåga att uppfatta hur de har förändrats över tiden inte alltid är den bästa, vilket också kan vara fallet avseende de deltagare som jag har intervjuat. Ett sätt att lösa detta problem på vore att följa deltagarnas utveckling en längre tid och samtidigt jämföra denna med en kontrollgrupp bestående av personer med samma bakgrund som de själva. Detta skulle också vara ett sätt att undersöka ett eventuellt mycket viktigt problem, som Bo Rothstein (2006: 169) har påpekat med Robert Putnams (1996 & 2006) forskning. Putnam menar framförallt att socialt kapital uppstår ur deltagande i organisationer av TidsNätverkets typ. Rothstein menar däremot att det inte finns något bevis för att så skulle vara fallet. Deltagare i organisationer har inte ett högt socialt kapital som ett resultat av sitt engagemang menar Rothstein. Istället engagerar de sig tack vare ett högt socialt kapital som de redan hade innan. Om detta stämmer, tänker jag mig att samma princip mycket väl även kan gälla empowerment²¹. Av den anledningen är det viktigt att studera personer över tid med olika bakgrund, för att kunna se att det verkligen är organisationen som skapar de påstådda nyttoeffekterna. Jag har ställt en del frågor, vilkas mening är att fylla samma funktion, och har som nämnts dragit slutsatsen att empowerment och socialt kapital har uppstått. Med tillämpning av ovannämnda metod skulle dock slutsatsen kunna vara säkrare.

Metoden ovan skulle kunna användas för att lösa ett till problem avseende studien. Jag vet inte vad TidsNätverket har uppnått i förhållande till de resurser som de har rört sig med och i förhållande till vad andra föreningar med samma typ av mål uppnår. Därför skulle det vara bra om kontrollgruppen i den föreslagna studien ovan deltog i sådana föreningsaktiviteter, som inte är av time banking typ. Edward Cahn och många andra menar att tidspoängen uppmuntrar till beteenden, som extra väl skapar empowerment och socialt kapital, och genom en sådan studie skulle man verkligen kunna ta reda på om så är fallet.

9.3 Rekommendationer till förbättringar av verksamheten

Så vilka rekommendationer kan jag komma med till TidsNätverket i Bergsjön på basis av den undersökning som jag har gjort?

- Några av mina informanter anger som en negativ erfarenhet att tidspoängen inte alltid har använts på ett konsekvent sätt. De verkar ha använts godtyckligt;

²¹ Man engagerar sig för att man är empowered och inte tvärtom.

i vissa aktiviteter har de varit involverade och i vissa inte, ibland har de för deltagarna varit värdefulla att använda sig av och ibland inte. Det problem, som ligger i detta, är att förtroendet för, och därmed värdet hos tidspoängen, på detta sätt undergrävs. Edgar Cahns tanke är att denna valuta ska fungera som ett sätt att uppmuntra vissa former av beteenden, genom att erbjuda människor ett värde för sitt engagemang. Men hur ska människor kunna engageras genom tidspoängen, om de inte alltid kan lita på att de har ett värde? Därför bör TidsNätverket *arbeta fram en noggrann plan för hur poängen ska användas* samt följa denna.

- Flera informanter uttryckte förvirring kring skillnader mellan aktivitetstimmar, mottagartimma, tidspoäng och aktivitetskuponger. Jag blir själv förvirrad av alla dessa begrepp. Samtidigt använder sig verksamheten idag både av de nyupptryckta kupongerna och av noteringshäften för att hålla reda på ihoptjänade poäng. Tidsnätverket *bör därför hålla sig enbart till begreppet aktivitetskuponger* och utesluta de tre andra. För att en valuta ska få ett värde, måste deltagarna ha ett ord att förknippa denna med. TidsNätverkets valuta kommer inte att få ett värde, om deltagarna inte själva vet vilket ord de ska använda för denna.
- Mina informanternas utsagor och en del tidigare forskning (se t.ex. Seyfang & Smith, 2002) talar för att tidspoäng har positiva effekter för de personer som använder dem. Tidsnätverket *bör spela på tidspoängen och deras positiva effekter i marknadsföringen!* Detta har redan gjorts, men utifrån det material som jag har tagit del av, finns det svagheter i hur tydligt man har gjort detta. En av mina informanter ställde sig frågande till om det finns någon skillnad mellan TidsNätverket i Bergsjön och andra frivilligorganisationer. Men en skillnad finns och detta måste starkt betonas för potentiella deltagare och finansiärer. Beskriv tidspoängens positiva effekter och var noggranna med att förklara att TidsNätverket inte är en vanlig förening. Detta är ett sätt att angripa de problem med begränsad mängd finanser och deltagare, som vissa informanter har uttryckt.
- Hittills har TidsNätverket värvat en hel del av sina deltagare via andra föreningar i och utanför Bergsjön. Detta må vara ett bra sätt att skapa överbyggande socialt kapital på. Samtidigt är det absolut mest värdefulla sociala kapital det kapital som inte skulle ha skapats om det inte vore för TidsNätverkets existens. Samma sak gäller även med empowerment. I TidsNätverkets fall innebär detta att det skulle vara extra värdefullt att *samla folk, som annars inte skulle delta i föreningsverksamhet*, och som därför troligtvis känner en låg grad av empowerment och socialt kapital. När Tidsnätverket skall försöka värva nya medlemmar, bör det klart framgå att ett ihoptjänande av tidspoäng för dem som deltar är en chans att göra saker, som de kanske inte skulle ha tid eller råd med att göra annars, samtidigt som de gör något för samhället. Det var i alla fall vad två av mina informanter menade var en mycket positiv aspekt av deras engagemang. Att trycka på detta skulle kunna leda till att de grupper, som inte redan är engagerade i andra föreningar, skulle lockas.

- Min undersökning visar på att det sociala kapital som uppstått framförallt har uppkommit mellan personer i samma aktivitetsgrupper, och följaktligen med liknande bakgrund; alltså ett så kallat *sammanbindande* socialt kapital. Ett sådant behöver kompletteras med ett *överbryggande* socialt kapital, för att vi inte ska få en värld med grupper som vänder ”taggarna utåt”. Samtidigt har två av mina informanter också lyft fram hur verksamheten faktiskt för samman människor med olika bakgrund bättre än andra organisationer gör, just för att de har så många olika former av aktiviteter att samlas kring. Ett överbryggande socialt kapital existerar alltså i viss utsträckning. Problemet är dock att deltagarna i de olika aktiviteterna inte förefaller mötas särskilt mycket över gruppgränserna och när de gör det, är det inte fråga om långvariga och djupa möten. De band som upprättas mellan olika aktiviteter och grupper är i stor utsträckning *weak ties*. *Weak ties* är viktiga men de bör kompletteras med *strong ties* mellan dessa grupper. Ett sätt att göra detta på är genom att *skapa fler gemensamma, långvariga aktiviteter – som t.ex. intressegrupper och projekt – för människor med olika bakgrund*.
- Informanterna ser tidsbrist som ett stort problem. Skulle det inte på något sätt gå att *skapa aktiviteter som hjälper dem med sin tidsbrist?*

Det kan hända att vissa av rekommendationerna ovan är en självklarhet inom TidsNätverket. Om de är det, varför inte se det så här: Det är bra att bli påmind om det man redan visste, genom att få detta bekräftat av någon annan. Det kan också vara fallet att vissa av mina rekommendationer inte alls skulle fungera för just denna verksamhet. Detta kan bero på att jag som utomstående bara har studerat verksamheten under en kort tid, varför jag inte är insatt i alla relevanta detaljer. Om detta är fallet, är det möjligt att det finns rekommendationer som Tidsnätverket själva kan ta fram, på basis av den studie som jag har utfört. Självklart hoppas jag dock att de rekommendationer, som jag har presenterat, ska kunna hjälpa verksamheten att ännu bättre uppnå sina mål.

TidsNätverket i Bergsjön är grundat på en växande skara av till synes lyckade time bank-verksamheter runt om i världen. Samtidigt är det ett i Sverige unikt fenomen och utformat efter de förhållanden, som föreligger här. Det skulle vara värdefullt och intressant att i framtiden, med hjälp av de metodförbättringar som har föreslagits i detta kapitel, återigen undersöka TidsNätverket i Bergsjön och se om det har lyckats följa sina syskonverksamheters framgångar i andra delar av världen. Det skulle då också vara intressant att få reda på att denna studie faktiskt på något sätt hade bidragit till denna framgång.

10. Litteraturlista

Alsop, Ruth; Frost Bertelsen, Mette; Holland, Jeremy, 2006. *Empowerment in practice: from analyses to implementation*. The International Bank for Reconstruction and Development/ THE WORLD BANK, Washington, DC

Askheim, Ole Petter och Starrin, Bengt, 2007. Empowerment – ett moderord? I: *Empowerment i teori och praktik*, Askheim, Ole Petter och Starrin, Bengt (red.), 2007, Gleerups Utbildning AB, Malmö

Bernard, Russel H., 2006. *Research methods in anthropology. Qualitative and quantitative approaches*. AltaMira Press: Oxford.

Boyle, David. 2002, Time as currency, *Voluntary Action Journal*, 1 (3), 24-38

Boyle, David, 2003. The New Mutualism and the Meaning of Time Banks. *Local Economy*. August 2003, Vol. 18, No. 3, 253-270.

Cahn, Edgar S. 2004 (2000). “*No More Throw-Away People: The Co-Production Imperative*”. Essential Books, Washington DC.

Collom, Ed. (Publ. 2008), “Engagement of the Elderly in Time Banking: The Potential for Social Capital Generation in an Aging Society”, *Journal of Aging and Social Policy*, 20, No. 4, Publiceras 2008.

Collom, Ed. 2005, "Community currency in the United States: the social environments in which it emerges and survives", *Environment and Planning A*. 37(9) 1565 – 1587.

Collom, Ed, 2007, The Motivations, Engagement, Satisfaction, Outcomes and Demographics of Time Bank Participants: Survey Findings from a U.S. System, *International Journal of Community Currency Research*. Vol. 11, 2007, sid. 36-83.

Diener, Ed & Biswas-Diener, Robert, (2006). Psychological Empowerment and Subjective Well-Being. I: Narayan, Deepa (Ed.). *Measuring Empowerment : Cross-Disciplinary Perspectives*. The International Bank for Reconstruction and Development/ THE WORLD BANK, Washington, DC

Forsberg, Anette, Höckertin, Chatrine & Westlund, Hans. 2002. *Socialt kapital i lokalt utvecklingsarbete*. Arbetslivsinstitutet & författare: Stockholm

Halpern, David, 2005, *Social Capital*. Cambridge: Polity Press

Herreros, F. 2004. *The Problem of Forming Social Capital: Why Trust?* New York: Palgrave Macmillan

Lietaer, Bernard, 2001. *The future of money. A new way to create wealth, work, and a wiser world.* Century, The Random House Group Limited, London.

Narayan, Deepa (Ed.), 2006. *Measuring Empowerment : Cross-Disciplinary Perspectives.* The International Bank for Reconstruction and Development/ THE WORLD BANK, Washington, DC

North, Peter, 2003, Time banks - learning the lessons from LETS? *Local Economy*, 18 (3), August, sid. 267.

Putnam, Robert D. i samarbete med Leonardi, Robert och Nanetti, Raffaella Y., 1996 (1993). *Den fungerande demokratin- Medborgarandans rötter i Italien.* SNS Förlag, Stockholm

Putnam, Robert D., 2006 (2000). *Den ensamme bowlaren- Den amerikanska medborgarandans upplösning och förnyelse.* SNS Förlag, Stockholm

Rothstein, Bo, 2003, *Sociala fällor och tillitens problem.* SNS Förlag: Stockholm.

Seyfang, Gill, 2002a. Tackling Social Exclusion with Community Currencies: Learning from LETS to Time Banks. *International Journal of Community Currency Research*, Vol. 6.

Seyfang, Gill & Smith, K. 2002b. *The Time of Our Lives: Using Time Banking for Neighbourhood Renewal and Community Capacity Building.* New Economics Foundation, London.

Seyfang, Gill. 2004a. Time banks: rewarding community self-help in the inner city? I: *Community Development Journal*. Vol. 39, No. 1, Januari 2004. Oxford University Press.

Seyfang, Gill. 2004b. *Bartering for a better future? Community currencies and sustainable consumption.* Center for Social and Economic Research on the Global Environment (CSERGE) Working Paper, University of East Anglia, Norwich, NR4 7TJ, UK.

Seyfang, Gill, 2006. *Time Banks and the Social Economy: Exploring the UK Policy Context.* Center for Social and Economic Research on the Global Environment (CSERGE) Working Paper, University of East Anglia, Norwich, NR4 7TJ, UK.

Thurén, Torsten, 2003 (1991). *Vetenskapsteori för nybörjare.* Liber AB: Stockholm

Whitley, Rob, 2006. Ethnographic investigation of social capital and mental health in Gospel Oak, London, UK. I: *Social Capital and Mental Health*, (ed.) Kwame McKenzie and Trudy Harpham. 2006. Jessica Kingsley Publishers, London.

Woolcock, Michael, Narayan, Deepa. 2000. Social capital: implications for development theory, research, and policy. *World Bank Research Observer* 2000; 15: 225–49

Bilaga 1: Vad TidsNätverket vill uppnå

Enligt Verksamhetsplan 2008 vill TidsNätverket i Bergsjön:

- Skapa möjligheter för människor att både ge av sin tid till andra och ta emot tid från andra medmänniskor
- Initiera och skapa mångfaldiga mötesplatser
- Engagera människor, så att det känner delaktighet i Bergsjöns utveckling
- Göra människors resurser synliga och ge möjlighet att tillvarata dessa
- Höja människors självvärde genom att inkludera dem i utvecklingsprocessen
- Nå människor som idag inte är engagerade och därmed öppna för nya kontakter med nya resurser och perspektiv
- bryta isolering av individer i Bergsjön såsom äldre, funktionshindrade, kvinnor, personer med olika etnisk bakgrund och många fler, och därmed bryta ett fragmenterat samhällsmönster och ge människor en positiv självbild
- Aktivera barn och ungdomar till aktiviteter där de kan se sammanhanget mellan sitt eget handlande och samhällsutveckling
- Bilda sociala kitt mellan människor i form av sociala nätverks om är grunden för en positiv och hållbar samhällsutveckling
- Skapa en medborgaredialog och ett aktivt medborgardeltagande som kan utveckla Bergsjön
- Främja internationellt nätverkande så att Bergsjöbon kan se sig själv som en del av ett större nätverk där hennes/hans handlande kan påverka aktiviteter även utanför Bergsjön och Sverige
- Ge offentligen och andra verksamheter möjlighet att erkänna och tacka för människors insatser

Bilaga 2: Intervjuguide

Intervjuguide

I. Om informanten och hans deltagande

- Hur länge har du varit med?
- Vilka saker har du varit med i verksamheten?
- Vad fick dig att gå med i verksamheten?
- Hur fick du reda på att verksamheten existerar?

II. Tidsnätverkets funktionssätt

1. Allmänt om TidsNätverket i Bergsjön

- Hur skulle du beskriva tnb för någon som aldrig har hört talas om det förut?
- Hade du samma uppfattning när du gick med som du har nu?

2. Positiva och negativa erfarenheter

- Vad tycker du hittills har fungerat bra med verksamheten?
- Vad tycker du hittills har fungerat dåligt med verksamheten?
- Vad skulle kunna förbättras med verksamheten?

3. Tidspoäng

- Har du använt dig av systemet med tidspoäng och i så fall när?
- Hur många tidspoäng har du hittills tjänat?
- Hur tycker du det har fungerat?
- När du får ett tidspoäng, känner du då att du vill använda dig av det?
- Tror du att ditt engagemang inom verksamheten skulle ha sett annorlunda ut om ni inte använde er av tidspoäng?

III. Socialt kapital

1. Normer av ömsesidighet och tillit

- Skulle du kunna beskriva den relation som du har till de andra medlemmarna i verksamheten?
- Skulle du säga att det finns en känsla av gemenskap mellan deltagarna?
- Skulle du säga att du har blivit ”bra vän” med personer?
- Tycker du om att samarbeta med de andra medlemmarna?
- Tror du att medlemmarna i verksamheten litar på varandra?
- Om du skulle ha något problem utanför verksamheten, skulle du då kunna be de andra medlemmarna om hjälp?
- Om någon inom verksamheten har ordnat en aktivitet av något slag som du har deltagit i, känner du då att du vill ge tillbaks genom att själv ordna en aktivitet?

2. Möten och deltagande inom TidsNätverket

- Hur många nya personer har du lärt känna genom ramen för TidsNätverket?
- Hur många personer träffar du regelbundet/ofta inom verksamheten?

- Träffar du de andra medlemmarna utanför TidsNätverkets aktiviteter?
- Har du träffat personer genom TidsNätverket som har annan bakgrund än du har?

3. Möten och deltagande utanför TidsNätverket

- Har du varit med i andra frivilligorganisationer eller föreningar tidigare?
- Är du med i några liknande organisationer just nu?
- Tycker du TidsNätverket skiljer sig från andra föreningar som du har varit med i?
- Om du inte skulle varit med i TidsNätverket tror du då att du skulle varit med i någon annan förening istället?

IV. Empowerment

1. Vara med och påverka

- Skulle du säga att deltagarna har möjlighet att påverka vad som sker inom verksamheten?
- Skulle du kunna beskriva omständigheterna kring detta?

2. Värderande av resurser och egenskaper

- Känner du att du kan bidra med någonting till TidsNätverket?
- Värderas det du bidrar med av de andra i nätverket?
- Känner du att du kan bidra med mer till din omvärld sedan du gick med i TidsNätverket?
- Har du fått nya kunskaper sedan du deltagit i TidsNätverket?

V. Slutligen

- Finns det något som du vill ta upp, som du tycker att jag har glömt att fråga om?
- Om jag kommer på ytterligare något som jag vill fråga dig om, är det då okej för mig att kontakta dig?

Bilaga 3: Intervjuguide – styrelsen

I. Om informantens deltagande

1. Bakgrund

- Vilka grupper, aktiviteter eller projekt inom verksamheten har du deltagit i?
- Hur länge har du suttit i styrelsen?
- Har du erfarenhet av styrelsearbete sedan tidigare?

II. Frågor om informantens upplevelse av TidsNätverket

1. Fördelar och nackdelar

- Vad förväntade du dig av TidsNätverket när du först gav dig in i verksamheten och har dessa förväntningar infriats?
- Vad tycker du hittills har fungerat bra med TidsNätverket?
- Vad tycker du hittills har fungerat dåligt med TidsNätverket?

2. TidsNätverkets mål

- Upplever du att TidsNätverket har lyckats med att nå de av sina mål som berör skapandet av nya sociala nätverk mellan människor med olika bakgrund?
- Upplever du att TidsNätverket har lyckats med att nå de av sina mål som berör att deltagarna med hjälp av sina resurser påverka och delta i samhällsutvecklingen?

3. TidsNätverket i jämförelse med liknande sociala verksamheter

- Upplever du några skillnader mellan hur TidsNätverket fungerar och andra föreningar som du har varit involverad?

- Vilka fördelar upplever du finns hos TidsNätverket
- Vilka nackdelar upplever du finns hos TidsNätverket
- Hur upplever du att systemet med tidspoäng har fungerat hittills?
- Tror du att TidsNätverket hade fungerat på ett annorlunda sätt om inte tidspoängen hade varit en del av modellen?

V. Slutligen

- Finns det något som du vill ta upp, som du tycker att jag har glömt att fråga om?
- Om jag kommer på ytterligare något som jag vill fråga dig om, är det då okej för mig att kontakta dig?

Bilaga 4: Populärvetenskaplig sammanfattning

Den här uppsatsen handlar om TidsNätverket i Bergsjön. Det är en verksamhet som bygger på en idé som kallas för ”time banking”, vilket finns på flera håll runt om i världen. Speciellt för time banking är att tid används som en form av valuta. Denna valuta kallas hos TidsNätverket för ”tidspoäng”. Det betyder att deltagarna i verksamheten arrangerar olika aktiviteter för varandra och även för människor utanför nätverket. För varje timme en person spenderar med att anordna en aktivitet, får han ett tidspoäng. För exempelvis tre timmars arbete får han tre tidspoäng som han sedan kan använda för att delta i tre timmars aktiviteter, som någon annan anordnar. Exempel på aktiviteter som har anordnats inom TidsNätverket är en välkomstgrupp för nyinflyttade i området, festivaler, utflykter till olika besöksmål som Liseberg och Universeum i Göteborg, samt en fältbiologigrupp för barn. Mot vad och med vilka deltagarna byter sina tidspoäng varierar mellan olika time banking-verksamheter runt om i världen. Ibland byter man, som hos TidsNätverket, aktiviteter och ibland tjänster, som att klippa någons gräsmatta eller sy upp en gardin. Ibland sker utbytet mellan individer och andra gånger mellan grupper.

På uppdrag av TidsNätverket i Bergsjön undersöker uppsatsen deras verksamhet och vad den har åstadkommit. Syftet är att studera två områden. Det ena gäller vilka positiva och negativa erfarenheter deltagarna har av sitt engagemang. Det andra området berör huruvida verksamheten har uppnått sina mål. Dessa går ut på att skapa tillitsfulla och ömsesidiga relationer mellan människor med olika bakgrund samt att ge dem en chans att engagera sig i och påverka samhället runtomkring. För att nå mitt syfte har jag utfört intervjuer med sex av deltagarna i verksamheten, med den verksamhetsansvarige samt studerat intern dokumentation.

Jag har kommit fram till att de viktigaste positiva erfarenheterna som deltagarna har upplevt, är mötet med andra människor, tätt följt av att man anser sig ha blivit uppmuntrad till att delta. Man anser sig också ha blivit sedd och har lärt sig nya saker. Tidsbrist som hindrar deltagarna från att delta, att tidspoängen inte alltid har använts som de ska samt konflikter är några av de negativa sidorna som upplevs. Brist på deltagare och brist på finansiering är ytterligare några. När det gäller uppsatsens andra studieområde så är mitt resultat att deltagarna anser sig, åtminstone delvis, ha fått en chans att engagera sig i vad som sker inom TidsNätverket och göra sina röster hörda. Det har också samlats människor med olika bakgrund i verksamheten, men dessa har inte umgåtts i fullt så stor utsträckning som de hade kunnat. Istället har deltagarna mest umgåtts med personer av samma bakgrund som de själva. Det är också här de mer djupare relationerna har uppstått. Allt som allt verkar TidsNätverket dessutom präglas av tillit och ömsesidighet.

Jag avslutar uppsatsen genom att presentera förslag på hur en framtida studie som berör samma område kan se ut. Jag ger också rekommendationer till TidsNätverket i Bergsjön på hur de skulle kunna förbättra sin verksamhet.